

A – Activitatea Tribunalului de Primă Instanță în 2007

de Marc Jaeger, președintele Tribunalului de Primă Instanță

Anul 2007 a fost un an de schimbări și de tranziție pentru Tribunalul de Primă Instanță al Comunităților Europene. Ca urmare a extinderii Uniunii Europene la Republica Bulgaria și la România, la începutul anului s-au alăturat colegiului doi noi membri, domnul T. Tchipev și domnul V. Ciucă. În luna septembrie 2007, domnul președinte B. Vesterdorf, care era membru al Tribunalului de la crearea acestuia în 1989 și președinte de aproape zece ani, și-a încetat mandatul și a fost înlocuit de domnul S. Frimodt Nielsen. În același timp, domnul judecător R. García-Valdecasas y Fernández, la rândul său membru al instanței de la înființarea acesteia, precum și domnii judecători J. Pirrung și H. Legal, ale căror mandate au expirat, au fost înlocuiți de domnii S. Soldevila Fragoso, A. Dittrich și L. Truchot. În sfârșit, Tribunalul, în noua compunere, și-a ales noul președinte în persoana domnului M. Jaeger.

Pe de altă parte, Tribunalul a pronunțat primele sale decizii în calitate de instanță competentă în materia recursului împotriva deciziilor camerelor jurisdicționale instituite în temeiul articolului 220 al doilea paragraf CE și al articolului 225 A CE, introduse de Tratatul de la Nisa. Astfel, în pofida denumirii sale, Tribunalul de Primă Instanță este competent să judece recursuri formulate împotriva deciziilor Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene, potrivit modalităților prevăzute la articolele 9-13 din anexa I la Statutul Curții de Justiție. Pentru moment, acest contencios nou a fost atribuit unei camere ad-hoc, camera de recurs, compusă din președintele Tribunalului și, potrivit unui sistem de rotație, din patru președinți de cameră.

Anul care a trecut a fost marcat de pronunțarea a două hotărâri de către Marea Cameră a Tribunalului, în cauzele Microsoft/Comisia¹ și API/Comisia². Soluționarea acestor cauze, și în special a primei cauze, a implicat analizarea unor probleme economice și juridice complexe și delicate de către cei 13 membri ai acestui complet.

Din punct de vedere statistic, în cursul acestui an au fost introduse 522 de cauze, ceea ce constituie o creștere semnificativă în raport cu anul 2006 (432). În schimb, numărul de cauze soluționate a scăzut (397 față de 436 în anul 2006). Cu toate acestea, trebuie arătat că numărul de cauze soluționate prin hotărâre a crescut (247 față de 227 în anul 2006), ca și cel al cererilor de măsuri provizorii soluționate (41 față de 24 în anul 2006). Pe lângă resursele importante consacrate soluționării cauzei Microsoft/Comisia și absența – față de anii precedenți – a unor mari grupe de cauze identice sau conexe, diminuarea cauzelor soluționate este cauzată de faptul că, în mod mai general, acțiunile introduse la Tribunal sunt din ce în ce mai complexe și mai diverse. Nu este mai puțin adevărat că, urmare a dezechilibrului dintre cauzele introduse și cele soluționate, numărul de cauze aflate pe rol a sporit, implicând astfel riscul prelungirii duratei procedurilor.

Conștient de această situație, Tribunalul a inițiat o reflecție aprofundată asupra funcționării și metodelor sale de activitate pentru a-și ameliora eficiența. În acest context, s-a apreciat

¹ Hotărârea Tribunalului din 17 septembrie 2007, T-201/04.

² Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, T-36/04.

deja ca fiind necesară modificarea organizării Tribunalului, și aceasta în special pentru a profita cât mai mult de mărirea numărului membrilor săi. Astfel, începând cu 25 septembrie 2007, Tribunalul este compus din opt camere, compuse din trei judecători sau, atunci când importanța cauzei o justifică, din cinci judecători (cameră extinsă).

Expunerea care urmează, referitoare la activitatea jurisdicțională a Tribunalului, urmărește să ofere o sinteză, în mod necesar selectivă, a bogăției jurisprudenței și a complexității chestiunilor pe care instanța a fost chemată să le soluționeze.

I. Contenciosul legalității

Admisibilitatea acțiunilor introduse în temeiul articolelor 230 CE și 232 CE

1. Acte susceptibile să facă obiectul unei acțiuni

Constituie acte susceptibile să facă obiectul unei acțiuni în anulare în sensul articolului 230 CE măsurile care produc efecte juridice obligatorii de natură să afecteze interesele reclamantului, modificând într-un mod specific situația juridică a acestuia³.

În hotărârea *Akzo Nobel Chemicals și Akros Chemicals/Comisia*⁴, Tribunalul apreciază că, dacă o întreprindere invocă confidențialitatea comunicărilor între avocați și clienți pentru a se opune instituirii sechestrului asupra unui document, decizia prin care Comisia respinge o asemenea cerere produce efecte juridice față de respectiva întreprindere și, în consecință, constituie un act atacabil. Într-adevăr, această decizie îi refuză întreprinderii în cauză beneficiul unei protecții prevăzute de dreptul comunitar și are un caracter definitiv și independent de decizia finală prin care s-ar putea constata o încălcare a normelor de concurență. Pe de altă parte, Tribunalul apreciază că, atunci când Comisia, fără a adopta o decizie formală, instituie sechestrul asupra unui document pe care întreprinderea în cauză îl califică drept confidențial, acest act material implică în mod necesar o decizie tacită care trebuie să poată face obiectul unei acțiuni în anulare.

În schimb, în ordonanța *Vodafone España și Vodafone Group/Comisia*⁵, Tribunalul a respins ca inadmisibilă acțiunea introdusă împotriva scrisorii de observații trimise de Comisie, în temeiul articolului 7 alineatul (3) din Directiva 2002/21⁶, autorității de reglementare spaniole ca urmare a notificării de către aceasta din urmă a unui proiect de măsuri privind întreprinderi care dispun de o poziție dominantă colectivă pe piața spaniolă a comunicațiilor mobile. Tribunalul refuză orice analogie cu procedurile aplicabile în materie de ajutoare de stat și de control al concentrărilor. Într-adevăr, se

³ Hotărârea Curții din 11 noiembrie 1981, *IBM/Comisia*, 60/81, Rec., p. 2639.

⁴ Hotărârea Tribunalului din 17 septembrie 2007, [T-125/03](#) și [T-253/03](#).

⁵ Ordonanța Tribunalului din 12 decembrie 2007, [T-109/06](#).

⁶ Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru) (JO L 108, p. 33, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 195).

apreciază că respectiva scrisoare face parte dintr-o procedură de consultare, și nu dintr-un regim de autorizare, având în vedere în special că nedeschiderea de către Comisie a etapei de examinare aprofundată a măsurii respective nu poate fi asimilată unei aprobări a proiectului de măsură notificat.

În cauza în care s-a pronunțat hotărârea *Țările de Jos/Comisia*⁷, guvernul olandez solicitase Comisiei, în temeiul articolului 95 alineatul (4) CE, o luare de poziție privind chestiunea întinderii domeniului de aplicare al unei directive. În această privință, Tribunalul a apreciat că articolul 95 alineatul (4) CE nu poate reprezenta fundamentul unei cereri a unui stat membru în vederea adoptării de către Comisie a unei decizii cu privire la întinderea armonizării operate de o directivă comunitară și/sau cu privire la compatibilitatea unei reglementări naționale cu o astfel de directivă. Dat fiind că, potrivit aceleiași dispoziții, decizia de a efectua o notificare în scopul obținerii unei autorizări cu titlu derogatoriu aparține doar statului membru în cauză și că, pe de altă parte, nicio dispoziție a directivei nu conferă Comisiei competența de a decide cu privire la interpretarea sa, o luare de poziție a respectivei instituții cu privire la domeniul de aplicare al măsurii de armonizare în cauză nu reprezintă decât o simplă opinie, fără caracter obligatoriu pentru autoritățile naționale competente și care nu poate face obiectul unei acțiuni.

În ordonanța *Commune de Champagne și alții/Consiliul și Comisia*⁸, Tribunalul declară inadmisibilă acțiunea prin care persoane fizice și juridice elvețiene solicitau anularea deciziei Consiliului de aprobare a Acordului dintre Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană privind comerțul cu produse agricole. Tribunalul subliniază că un act unilateral al Comunității nu poate fi creator de drepturi și de obligații în afara teritoriului comunitar, definit la articolul 299 CE. Numai acordul internațional, care nu poate face obiectul unei acțiuni, poate produce efecte juridice pe teritoriul elvețian, potrivit modalităților proprii ordinii juridice a acestui stat și după ce a fost ratificat potrivit procedurilor aplicabile în acest stat. Astfel, decizia atacată este lipsită de orice efect juridic pe teritoriul elvețian și, prin urmare, nu este susceptibilă să modifice situația juridică a reclamanților pe teritoriul respectiv.

În sfârșit, în cauza în care s-a pronunțat hotărârea *Italia/Comisia*⁹, Republica Italiană solicita anularea unei scrisori a Comisiei prin care era condiționată aprobarea anumitor cereri de plată pe care Italia le formulase în cadrul Fondurilor structurale comunitare de comunicare în prealabil a anumitor informații. Tribunalul a apreciat că susținerea Republicii Italiene, conform căreia scrisoarea în cauză îi impunea o sancțiune constând în neefectuarea plăților solicitate până la primirea informațiilor respective, echivalează, în esență, cu denunțarea unei stări prelungite de inacțiune din partea Comisiei. Or, dacă această inacțiune ar fi fost nelegală ca urmare a nerespectării dispozițiilor care reglementează Fondurile structurale, Republica Italiană ar fi trebuit, pentru a contesta aceasta, să introducă o acțiune în constatarea abținerii de a acționa în temeiul articolului 232 CE, și nu o acțiune în anulare.

⁷ Hotărârea Tribunalului din 8 noiembrie 2007, [T-234/04](#).

⁸ Ordonanța Tribunalului din 3 iulie 2007, [T-212/02](#).

⁹ Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2007, [T-308/05](#).

2. Calitate procesuală activă – Afectare individuală

Potrivit unei jurisprudențe constante, persoanele fizice sau juridice, altele decât destinatarii unei decizii, nu ar putea să pretindă că sunt avuți în vedere în mod individual decât dacă sunt vizați de decizia în cauză datorită anumitor calități particulare sau datorită unei situații de fapt care îi individualizează în raport cu orice altă persoană și, prin urmare, îi individualizează ca și cum ar fi destinatari¹⁰.

În ordonanța *Galileo Lebensmittel/Comisia*¹¹, Tribunalul a apreciat că, pentru a recunoaște calitatea procesuală a unui reclamant, apartenența sa la un grup restrâns trebuie să se coroboreze cu o obligație de protecție specifică a Comisiei față de acest grup. Mai precis, elementul determinant pentru identificarea particularilor avuți în vedere în mod individual de un act cu aplicabilitate generală constă în protecția specifică de care beneficiază aceștia în virtutea dreptului comunitar.

Cauza *Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia*¹², în cadrul căreia reclamanta solicita anularea dispoziției unui regulament care limita dreptul de a utiliza numele „Tocai friulano”, a permis Tribunalului să clarifice împrejurările în care un reclamant putea să își întemeieze calitatea procesuală activă pe principiile stabilite în hotărârea Curții Codorniu/Consiliul¹³. Tribunalul a apreciat că, în speță, reclamanta, spre deosebire de întreprinderea Codorniu, nu era împiedicată, ca urmare a unui act cu aplicabilitate generală, să utilizeze un drept de proprietate intelectuală pe care îl înregistrase și îl utilizase în mod tradițional pentru o perioadă îndelungată înainte de adoptarea actului respectiv. Într-adevăr, numele „Tocai friulano” nu este o indicație geografică propriu-zisă care să aparțină dreptului proprietății intelectuale și care să beneficieze de protecție în acest sens.

De asemenea, Tribunalul a precizat că interesul public pe care o regiune, ca entitate competentă pentru problemele de natură economică și socială de pe teritoriul său, îl poate avea pentru a obține un rezultat favorabil pentru prosperitatea economică a acestuia nu poate fi suficient pentru a o considera vizată în mod individual de acea dispoziție. În plus, prerogativele legislative și administrative pe care le poate avea, eventual, o persoană juridică de drept public dintr-un stat membru, alta decât statul, nu sunt de natură a-i conferi un interes individual în solicitarea anulării unei dispoziții de drept comunitar care nu produce efecte asupra sferei sale de competență, dat fiind faptul că, în principiu, aceste prerogative nu sunt exercitate în interes propriu de persoana care le deține.

În sfârșit, în cauza în care s-a pronunțat hotărârea *Alrosa/Comisia*¹⁴, reclamanta solicita anularea deciziei prin care Comisia declarase constrângătoare angajamentele asumate de societatea De Beers, întreprindere în poziție dominantă, de a limita, iar apoi de a înceta cumpărarea de diamante brute de la reclamantă. Examinând din oficiu admisibilitatea acțiunii, Tribunalul apreciază că reclamanta este vizată individual de această decizie, în

¹⁰ Hotărârea Curții din 15 iulie 1963, *Plaumann/Comisia*, 25/62, Rec., p. 199, 223.

¹¹ Ordonanța Tribunalului din 28 august 2007, [T-46/06](#) (în recurs, C-483/07 P).

¹² Ordonanța Tribunalului din 12 martie 2007, *Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia/Comisia*, [T-417/04](#).

¹³ Hotărârea Curții din 18 mai 1994, C-309/89, Rec., p. I-1853.

¹⁴ Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 2007, [T-170/06](#).

măsura în care aceasta a fost adoptată ca urmare a unei proceduri la care reclamanta participase într-un mod determinant, urmărește să pună capăt relației comerciale pe care reclamanta o întreține de multă vreme cu De Beers și este de natură să afecteze substanțial poziția sa concurențială pe piața furnizării și a producției de diamante brute.

3. Interesul

În cauza în care s-a pronunțat hotărârea *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse/Comisia*¹⁵, reclamanta a atacat decizia consilierului-auditor al Comisiei de respingere a cererii sale de tratament confidențial a anumitor pasaje dintr-o decizie a Comisiei (denumită în continuare „decizia peroxizi”) care cuprindea referințe la rolul reclamantei în cadrul unei serii de înțelegeri asupra anumitor piețe de peroxizi organici. Cu toate acestea, întrucât acțiunea reclamantei era prescrisă, Comisia nu a constatat, în dispozitivul deciziei peroxizi, participarea acestei întreprinderi la încălcare. Tribunalul respinge excepția invocată de către Comisie, potrivit căreia reclamanta, care nu atacase decizia peroxizi, nu are un interes în proces împotriva deciziei consilierului-auditor. În schimb, Tribunalul apreciază că anularea acestei din urmă decizii ar fi susceptibilă de a-i aduce un avantaj reclamantei, întrucât Comisia ar trebui să țină seama de interesul legitim al reclamantei ca informațiile respective să nu fie divulgate. Pe de altă parte, numai împrejurarea că publicarea informațiilor respective a avut deja loc nu poate să o lipsească pe reclamantă de interesul în proces, având în vedere că divulgarea în continuare a acestor informații prin intermediul paginii de internet a Comisiei nu încetează să aducă atingere reputației reclamantei, ceea ce constituie un interes născut și actual.

În cauza în care s-a pronunțat hotărârea *Ufex și alții/Comisia*¹⁶, reclamantele au atacat decizia Comisiei prin care plângerea lor a fost respinsă. Interesul acestora era contestat, întrucât, potrivit intervenienților în susținerea Comisiei, aceasta din urmă, chiar și în situația anulării actului atacat, nu ar fi putut constata încălcarea denunțată, în măsura în care durata excesivă a întregii proceduri administrative ar fi adus atingere dreptului la apărare al părților menționate. În această privință, Tribunalul apreciază că interesul unui reclamant de a formula o acțiune în anulare împotriva unei decizii a Comisiei de respingere a plângerii introduse în vederea denunțării unui comportament susceptibil de a constitui un abuz de poziție dominantă nu poate să îi fie negat decât în împrejurări excepționale, în special dacă se poate stabili cu certitudine imposibilitatea Comisiei de a adopta o decizie de constatare a unei încălcări imputabile întreprinderii în poziție dominantă în cauză.

4. Admisibilitatea în materia ajutoarelor de stat

a) Noțiunea de persoană interesată

Prin mai multe decizii adoptate în anul 2007, Tribunalul a precizat aplicarea jurisprudenței¹⁷ potrivit căreia o parte interesată în sensul articolului 88 alineatul (2) CE are calitate

¹⁵ Hotărârea Tribunalului din 12 octombrie 2007, T-474/04.

¹⁶ Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, T-60/05.

¹⁷ Hotărârea Curții din 13 decembrie 2005, Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, C-78/03 P, Rec., p. I-10737.

procesuală în privința anulării unei decizii adoptate în cadrul etapei prealabile de investigare a ajutoarelor menționate la articolul 88 alineatul (3) CE, în scopul de a-și proteja drepturile procedurale.

Prin ordonanța *SID/Comisia*¹⁸, Tribunalul a apreciat că un sindicat de marinari care depusese o plângere privind anumite măsuri fiscale aplicabile marinarilor angajați la bordul navelor înscrise în registrul internațional danez nu are calitatea de parte interesată. Într-adevăr, nici sindicatul de marinari, nici membrii săi nu erau concurenți ai beneficiarilor măsurilor în cauză. Dacă organismele care reprezintă angajații întreprinderii beneficiare a unui ajutor pot, în calitate de persoane interesate, să își prezinte Comisiei observațiile asupra unor aspecte cu caracter social, nu este mai puțin adevărat că, în speță, eventualele aspecte sociale rezultau din instituirea registrului menționat, și nu din măsurile fiscale în litigiu, numai acestea din urmă fiind examinate de către Comisie pentru a aprecia compatibilitatea lor cu piața comună. Prin urmare, aspectele sociale legate de acest registru nu prezentau decât o legătură indirectă cu decizia atacată.

În hotărârea *Fachvereinigung Mineralfaserindustrie/Comisia*¹⁹, după ce a constatat că membrii reclamantei erau părți interesate care au calitate procesuală pentru apărarea drepturilor lor procedurale și că reclamanta invoca în mod efectiv un motiv întemeiat pe faptul că, întrucât Comisia era confruntată cu dificultăți serioase cu privire la compatibilitatea ajutorului cu piața comună, aceasta din urmă ar fi trebuit să deschidă procedura oficială de investigare prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE, Tribunalul a declarat admisibilă acțiunea și a adăugat că, deși motivele de fond suplimentare invocate erau inadmisibile ca atare, argumentele expuse trebuiau totuși examinate pentru a aprecia dacă, în mod efectiv, Comisia era confruntată cu dificultăți serioase.

Aceeași problematică a făcut obiectul cauzei *Asklepios Kliniken*²⁰, în cadrul unei acțiuni în constatarea abținerii de a acționa, în temeiul articolului 232 CE, în cadrul căreia o societate germană specializată în gestionarea spitalelor private a introdus o acțiune care viza constatarea abținerii nelegale a Comisiei de a lua poziție cu privire la plângerea care denunța existența unor ajutoare de stat pretins acordate de către autoritățile germane spitalelor din sectorul public. Tribunalul amintește că articolele 230 CE și 232 CE constituie expresia uneia și aceleiași căi de atac. În consecință, la fel cum articolul 230 al patrulea paragraf CE permite particularilor să formuleze o acțiune în anulare împotriva unui act comunitar care îi vizează în mod direct și individual, articolul 232 al treilea paragraf CE le acordă de asemenea posibilitatea de a formula o acțiune în constatarea abținerii de a acționa împotriva unei instituții care nu a adoptat un act ce i-ar fi vizat în același mod²¹.

¹⁸ Ordonanța Tribunalului din 23 aprilie 2007, [T-30/03](#) (în recurs, C-319/07 P).

¹⁹ Hotărârea Tribunalului din 20 septembrie 2007, [T-375/03](#).

²⁰ Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 2007, *Asklepios Kliniken/Comisia*, [T-167/04](#).

²¹ Hotărârea Curții din 18 noiembrie 1970, *Chevalley/Comisia*, 15/70, Rec., p. 975, și hotărârea Tribunalului din 10 mai 2006, *Air One/Comisia*, T-395/04, Rec., p. II-1343.

b) Schemele de ajutor

În cauza *Salvat père & fils și alții/Comisia*²², Comisia adoptase o decizie prin care a calificat ca ajutoare de stat incompatibile cu piața comună anumite măsuri adoptate de către autoritățile franceze pentru a finanța o schemă de ajutor sectorial pentru viticultorii care produc vin de calitate inferioară. Astfel, Comisia ordonase Republicii Franceze să procedeze la recuperarea acestor ajutoare, plătite nelegal, de la beneficiarii acestora.

Întemeindu-se pe jurisprudența Curții, potrivit căreia beneficiarul efectiv al unui ajutor individual acordat în temeiul unei scheme generale și a cărui recuperare a fost dispusă de Comisie este vizat direct și individual de această decizie²³, Tribunalul arată că împrejurarea că decizia atacată nu identifică întreprinderile beneficiare ale ajutoarelor în cauză se aplică unor situații determinate în mod obiectiv și produce efecte juridice față de o categorie de persoane privite în mod general și abstract nu determină inadmisibilitatea acțiunii. Arătând că, dimpotrivă, cuantumurile acordate diferă în funcție de întreprindere și sunt așadar individualizate în funcție de caracteristicile proprii ale fiecăreia, Tribunalul constată că una dintre reclamante are calitatea de beneficiar efectiv al unui ajutor individual care a fost acordat în temeiul schemei de ajutor sectorial în cauză și a cărui recuperare a dispus-o Comisia. În consecință, această reclamantă este vizată în mod direct și individual de această parte a deciziei atacate.

5. Contenciosul cotelor de emisie de gaze cu efect de seră

Anul 2007 a fost marcat de un nou contencios legat de acțiunile formulate de particulari împotriva actelor adoptate de către Comisie și adresate statelor membre, în cadrul regimului de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră, stabilit prin Directiva 2003/87²⁴. Aceasta instituie un sistem de comercializare a cotelor pentru a promova reducerea unor astfel de emisii, care trebuie să facă obiectul unei atribuirii a cotelor, autorizând operatorul titular să emită o anumită cantitate de gaze cu efect de seră, aceste cote fiind alocate în conformitate cu planurile naționale de alocare (denumite în continuare „PNA”), notificate Comisiei.

Niciuna dintre acțiunile introduse de întreprinderile beneficiare ale cotelor alocate împotriva deciziilor Comisiei nu a fost considerată admisibilă, și aceasta în baza unor temeuri distincte, în funcție de tipul de decizie atacată.

a) Deciziile de a nu ridica obiecții la PNA notificat

Aplicând o interpretare textuală, contextuală și teleologică a Directivei 2003/87, în ordonanța *EnBW Energie Baden-Württemberg/Comisia*²⁵, Tribunalul apreciază că directiva

²² Hotărârea Tribunalului din 20 septembrie 2007, [T-136/05](#). Cu privire la acest aspect, a se vedea de asemenea hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, Italia și Brandt Italia/Comisia, [T-239/04](#) și [T-323/04](#).

²³ Hotărârea Curții din 19 octombrie 2000, Italia și Sardegna Lines/Comisia, C-15/98 și C-105/99, Rec., p. I-8855.

²⁴ Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului (JO L 275, p. 32, Ediție specială, 15/vol. 10, p. 78).

²⁵ Ordonanța Tribunalului din 30 aprilie 2007, [T-387/04](#).

menționată nu atribuie Comisiei decât o prerogativă limitată de respingere, permițându-i chiar să renunțe să facă uz de această prerogativă atât timp cât, în special în lipsa unor obiecții explicite ale Comisiei în termenul prevăzut de directivă, PNA notificat devine definitiv și poate fi pus în aplicare de către statul membru. Tribunalul concluzionează că, atunci când decizia presupune o acceptare explicită a anumitor aspecte ale unui PNA, aceasta nu poate să fie considerată drept o autorizare, chiar implicită, a PNA în ansamblul său, astfel încât reclamanta nu dispune de un interes să exercite acțiunea împotriva celorlalte aspecte ale PNA²⁶.

Pe baza unui raționament similar, în ordonanța *US Steel Košice/Comisia*²⁷, Tribunalul a apreciat că decizia Comisiei prin care nu s-a ridicat nicio obiecție față de PNA slovac nu avea drept consecință acordarea unei autorizații constitutive de drepturi, de vreme ce, prin natura lor, măsurile slovace nu necesitau o astfel de autorizare. În aceste împrejurări, decizia atacată nu poate produce efecte juridice obligatorii de natură să afecteze interesele reclamantei și, prin urmare, nu constituie un act care poate face obiectul unei acțiuni.

În sfârșit, prin ordonanța *Cemex UK Cement/Comisia*²⁸, Tribunalul apreciază ca inadmisibilă, pentru lipsa afectării individuale, o acțiune care avea ca obiect anularea deciziei Comisiei care nu formulase obiecții cu privire la atribuirea în privința sa, prin PNA, a unei cote individuale pe care o considera insuficientă și contrară directivei, numai Regatul Unit fiind responsabil de executarea PNA, precum și de alocarea cotelor specifice instalațiilor individuale.

b) Deciziile de incompatibilitate a PNA

În ordonanța *Fels-Werke și alții/Comisia*²⁹, Tribunalul a apreciat că reclamantele nu erau vizate în mod individual de decizia Comisiei prin care se declara incompatibilă o metodă de alocare favorabilă noilor instalații, instituită în cadrul PNA anterior. Într-adevăr, această decizie afectează reclamantele în aceeași măsură ca și pe ceilalți operatori de instalații care se află în aceeași situație. Simpla existență a dreptului care decurge din regimul german privind perioada de alocare anterioară, repus în discuție în mod potențial prin decizie, nu este susceptibilă să îl individualizeze pe titularul dreptului respectiv, atunci când același drept este acordat, în aplicarea unei norme generale și abstracte, mai multor operatori determinați în mod obiectiv.

²⁶ Trebuie menționat faptul că același PNA german pentru perioada 2005-2007 a făcut obiectul hotărârii Tribunalului din 7 noiembrie 2007, Germania/Comisia, T-374/04. Prin această hotărâre, decizia Comisiei a fost anulată pentru eroare de drept în măsura în care aceasta declarase ca incompatibilă cu Directiva 2003/87 posibilitatea ajustărilor *ex post* prevăzută în PNA, care permitea autorităților germane să reducă numărul de cote alocate unei anumite instalații și să transfere la rezervă cotele retrase, atunci când operatorul înlocuia o instalație veche cu o instalație nouă, a cărei capacitate de producție era mai puțin importantă. Tribunalul subliniază că nicio prevedere a Directivei 2003/87 nu interzice o modificare ulterioară a numărului de cote atribuite individual, statul membru beneficiind de o marjă de manevră atunci când procedează la corectări descendente.

²⁷ Ordonanța Tribunalului din 1 octombrie 2007, T-489/04.

²⁸ Ordonanța Tribunalului din 6 noiembrie 2007, T-13/07.

²⁹ Ordonanța Tribunalului din 11 septembrie 2007, T-28/07 (în recurs, C-503/07 P).

Cauza *US Steel Košice/Comisia*³⁰ a avut ca obiect anularea deciziei Comisiei prin care anumite elemente ale PNA slovac pentru perioada 2008-2012 au fost declarate incompatibile cu Directiva 2003/87³¹ și prin care se impunea o reducere a cantității totale de cote prevăzute. Tribunalul a apreciat că nici directiva menționată, nici decizia atacată nu determinau efectuarea unei repartizări automate a numărului total de cote între instalațiile individuale, ceea ce ar implica procentaje determinate de cote alocate reclamantei și celorlalte instalații. Astfel, reclamanta nu este vizată în mod direct prin decizia atacată, atât timp cât eventuala reducere a cotei sale individuale ar rezulta din exercitarea puterii discreționare de către guvernul slovac, care nu este obligat să reducă numărul de cote individuale ale reclamantei, ci numai să nu depășească limitele cantității totale de cote care trebuie alocate.

În sfârșit, în ordonanța *Drax Power și alții/Comisia*³², Tribunalul a apreciat că decizia Comisiei de respingere a propunerii Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord de a modifica PNA provizoriu elaborat de acesta pentru a spori cantitatea totală definitivă de cote care trebuie alocate nu o afectă în mod direct pe reclamantă.

Regulile de concurență aplicabile întreprinderilor

1. Contribuții în domeniul articolului 81 CE

a) Aplicarea articolului 81 alineatul (3) CE

Sesizat în legătură cu legalitatea unei decizii de exceptare, luată în aplicarea Regulamentului nr. 17³³, care impunea obligații beneficiarului său, în hotărârea *Duales System Deutschland/Comisia*³⁴, Tribunalul apreciază că un angajament prezentat de o întreprindere în cadrul procedurii administrative pentru a răspunde preocupărilor expuse de Comisie are ca efect precizarea conținutului acordurilor notificate, pentru obținerea unei atestări negative sau a unei exceptări în temeiul articolului 81 CE, indicând Comisiei în ce mod înțelege această întreprindere să se comporte în viitor. Prin urmare, Comisia are dreptul de a adopta decizia ținând seama de acest angajament și nu revine Tribunalului sarcina de a examina legalitatea acestei decizii din perspectiva unui element la care reclamanta renunțase în cadrul procedurii administrative.

În plus, Tribunalul constată că, într-un caz în care anumite instalații, proprietatea partenerilor contractuali ai unei întreprinderi care reprezintă substanța cererii, constituie o strangulare

³⁰ Ordonanța Tribunalului din 1 octombrie 2007, [T-27/07](#) (în recurs, C-6/08 P).

³¹ Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului (JO L 275, p. 32, Ediție specială, 15/vol. 10, p. 78).

³² Ordonanța Tribunalului din 25 iunie 2007, [T-130/06](#).

³³ Regulamentul Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] din tratat (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3).

³⁴ Hotărârea Tribunalului din 24 mai 2007, [T-289/01](#).

pentru concurenții acesteia, Comisia poate impune acelei întreprinderi, ca obligație care condiționează o exceptare, utilizarea partajată, între ea însăși și concurenții săi, a instalațiilor respective, având în vedere că, în lipsa unei astfel de utilizări, aceștia din urmă ar fi lipsiți de orice posibilitate reală de a intra și de a se menține pe piața în cauză.

b) Încălcare unică

În hotărârea *BASF și UCB/Comisia*³⁵, Tribunalul a precizat că noțiunea de obiectiv unic, ce caracterizează o încălcare unică și continuă, nu poate fi stabilită prin referirea generală la denaturarea concurenței pe piața produsului respectiv, din moment ce afectarea concurenței constituie un element consubstanțial pentru orice comportament care intră în domeniul de aplicare al articolului 81 CE. O asemenea definiție a noțiunii de obiectiv unic ar risca să priveze noțiunea de încălcare unică și continuă de o parte din sensul acesteia, în măsura în care aceasta ar avea drept consecință faptul că mai multe comportamente referitoare la un sector economic, interzise de articolul 81 CE, ar trebui calificate în mod sistematic drept elemente constitutive ale unei încălcări unice.

În ceea ce privește înțelegerile în litigiu, Tribunalul constată că acordurile mondiale și acordurile europene nu au fost aplicate concomitent, că au urmărit obiective diferite pe care le-au pus în aplicare prin metode distincte și că nu s-a demonstrat de către Comisie intenția producătorilor europeni de a adera la acordurile mondiale în vederea realizării ulterioare a împărțirii pieței Spațiului Economic European. Prin urmare, acordurile mondiale și europene constituie două încălcări distincte. Apreciind că încălcarea constând în participarea la înțelegerea mondială era prescrisă, Tribunalul anulează decizia atacată în măsura în care prin aceasta se aplică o amendă reclamantelor ca urmare a participării lor la această din urmă înțelegere.

c) Amenzile

Din hotărârea *Prym și Prym Consumer/Comisia*³⁶ rezultă că obligația de a efectua o delimitare a pieței în cauză într-o decizie adoptată în aplicarea articolului 81 CE revine Comisiei numai în cazul în care, fără o astfel de delimitare, nu este posibil să se stabilească dacă înțelegerea este susceptibilă să afecteze comerțul între statele membre și are un obiect sau un efect anticoncurențial. În cazul în care acordul are ca obiect o împărțire a piețelor de produse și a pieței geografice, Comisia nu este obligată să efectueze o delimitare a pieței în vederea aplicării articolului 81 CE. Cu toate acestea, atât timp cât dispozitivul unei decizii nu se limitează la constatarea unei încălcări, ci aplică și o amendă, constatările de fapt privitoare la piața respectivă sunt pertinente. Într-adevăr, potrivit Liniilor directoare privind metoda de stabilire a amenzilor³⁷, la evaluarea gravității încălcării trebuie să se țină seama de

³⁵ Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2007, [T-101/05](#) și [T-111/05](#).

³⁶ Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, [T-30/05](#) (în recurs, C-534/07 P).

³⁷ Liniile directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) din Tratatul CECO (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69).

impactul real asupra pieței, atunci când acesta poate fi măsurat, precum și de capacitatea economică efectivă a autorilor încălcării de a cauza prejudicii semnificative altor operatori. Or, aprecierea acestor elemente impune să se determine dimensiunea piețelor și cotele de piață pe care le dețin întreprinderile în cauză.

Cu toate acestea, având în vedere că încălcarea are ca obiect o împărțire a piețelor de produse și a pieței geografice, a cărei natură este calificată drept „foarte gravă” în Liniile directe, Tribunalul apreciază că lipsa motivării privitoare la delimitarea pieței nu poate să determine, în speță, suprimarea sau reducerea amenzii, întrucât Comisia optase pentru cuantumul minim inițial prevăzut pentru o astfel de încălcare de Liniile directe menționate.

În hotărârea *Bolloré și alții/Comisia*³⁸, Tribunalul a pus în aplicare competența sa de fond cu privire la două aspecte. În primul rând, reamintind că, dacă faptul că o întreprindere nu a participat la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri nu este pertinent pentru dovedirea existenței încălcării, un asemenea element trebuie luat în considerare în cadrul aprecierii gravității încălcării și, dacă este cazul, a determinării amenzii, Tribunalul reduce cu 15 % amenda finală aplicată uneia dintre întreprinderi, întrucât Comisia nu a demonstrat că, dintre toți parametrii care au condus la determinarea cuantumului final al amenzii impuse acestei întreprinderi, nu ținuse seama de acest element privind neparticiparea acesteia la practicile de împărțire a pieței. În al doilea rând, în contextul reducerii amenzii pentru cooperare, Tribunalul a apreciat că, deși, contrar întreprinderii AWA, întreprinderea Mougeot a furnizat documente care datează din perioada în litigiu și deși declarațiile sale sunt mai detaliate cu privire la anumite aspecte, informațiile furnizate de AWA privesc o perioadă mai lungă și acoperă o întindere geografică mai mare și a concluzionat că aceste cooperări ale întreprinderilor menționate aveau o calitate asemănătoare. În consecință, Tribunalul a acordat întreprinderii AWA aceeași reducere ca și aceea de care beneficiase întreprinderea Mougeot.

De asemenea, în hotărârea *BASF și UCB/Comisia*, citată anterior, după ce a constatat că încălcarea constând în participarea reclamantelor la înțelegerile mondiale era prescrisă, Tribunalul recalculează cuantumul amenzilor pe care Comisia le aplicase acestora. În ceea ce privește întreprinderea BASF, Tribunalul arată că nu constituie o cooperare ce intră în domeniul de aplicare al comunicării privind cooperarea din 1996³⁹ faptul că o întreprindere pune la dispoziția Comisiei informații referitoare la acte pentru care aceasta nu ar fi trebuit să achite o amendă. Având în vedere că principalele elemente de probă furnizate de BASF în temeiul cooperării priveau înțelegerile mondiale și că încălcarea ce se raporta la aceste acorduri mondiale a fost considerată prescrisă, Tribunalul apreciază că nu mai este necesar ca întreprinderea menționată să beneficieze de reducerea de 10 % care i-a fost acordată în acest temei. Având în vedere că Tribunalul a considerat că, prin raportare la natura încălcării, cuantumul inițial al amenzii privind acordurile europene trebuia să rămână identic cu cel stabilit pentru totalitatea acordurilor, faptul că BASF a obținut constatarea potrivit căreia unul dintre comportamentele imputate nu putea fi sancționat ca urmare a prescrierii nu

³⁸ Hotărârea Tribunalului din 26 aprilie 2007, [T-109/02](#), [T-118/02](#), [T-122/02](#), [T-125/02](#), [T-126/02](#), [T-128/02](#), [T-129/02](#), [T-132/02](#) și [T-136/02](#) (în recurs, C-322/07 P).

³⁹ Comunicarea Comisiei privind neaplicarea de amenzi sau reducerea cuantumului acestora în cauzele având ca obiect înțelegeri (JO 1996, C 207, p. 4).

are ca efect reducerea pentru aceasta a cuantumului amenzii. Într-adevăr, în pofida reducerii obținute ca urmare a prescrierii, cuantumul final stabilit de Tribunal este de 35,024 milioane de euro, respectiv cu 54 000 de euro mai mult decât cuantumul amenzii aplicate de Comisie în sarcina BASF.

În hotărârea *Coats Holdings și Coats/Comisia*⁴⁰, Tribunalul a apreciat că rolul reclamantei se limita în esență la a facilita intrarea în vigoare a acordului-cadru al înțelegerii. Având în vedere că rolul său se apropia așadar mai mult de cel al unui mediator decât de cel al unui membru cu drepturi depline în cadrul înțelegerii, Tribunalul apreciază oportun să reducă cuantumul amenzii cu 20 % pentru a ține seama de aceste circumstanțe atenuante.

d) Imputabilitatea comportamentului ilicit

În hotărârea *Akzo Nobel și alții/Comisia*⁴¹, Tribunalul subliniază că nu existența unei relații de instigare referitoare la încălcarea între societatea-mamă și filiala acesteia, și nici, cu atât mai mult, o implicare a primei în încălcarea menționată, ci faptul că acestea constituie o singură întreprindere în sensul articolului 81 CE este cel care împuternicește Comisia să adreseze decizia prin care aplică amenzi societății-mamă a unui grup de societăți.

În cazul particular în care o societate-mamă deține totalitatea capitalului filialei sale autoare a unui comportament ilicit, există o prezumție simplă potrivit căreia societatea-mamă respectivă exercită o influență determinantă asupra comportamentului filialei sale. Îi revine societății-mamă sarcina de a răsturna această prezumție, supunând aprecierii Tribunalului orice element referitor la legăturile organizatorice, economice și juridice dintre filiala sa și ea însăși în scopul de a demonstra că acestea nu constituie o entitate economică unică.

2. Contribuții în domeniul articolului 82 CE

a) Hotărârea Microsoft/Comisia

Activitatea Tribunalului a fost marcată în acest an de cauza în care s-a pronunțat hotărârea *Microsoft/Comisia*⁴², prin care Marea Cameră a respins, în esență, acțiunea de anulare a deciziei Comisiei⁴³.

Pe lângă o amendă de mai mult de 497 de milioane de euro, Comisia a impus Microsoft să înceteze abuzurile constatate, pe de o parte, prin divulgarea informațiilor privind interoperabilitatea necesară întreprinderilor care doresc să dezvolte și să distribuie sisteme

⁴⁰ Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, T-36/05 (în recurs, C-468/07 P).

⁴¹ Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2007, T-112/05.

⁴² Hotărârea Tribunalului din 17 septembrie 2007, T-201/04.

⁴³ Decizia 2007/53/CE a Comisiei din 24 martie 2004 privind o procedură de aplicare a articolului 82 [CE] și a articolului 54 din Acordul SEE inițiată împotriva Microsoft Corporation (cauza COMP/C-3/37.792 – Microsoft) (JO 2007, L 32, p. 23).

de operare pentru servere pentru grupuri de lucru și, pe de altă parte, prin oferirea spre vânzare a unei versiuni a sistemului de operare Windows pentru PC-uri client care să nu cuprindă software-ul Windows Media Player. Pentru a asista Comisia în misiunea sa de a veghea la respectarea acestor măsuri corective, decizia prevedea un mecanism de urmărire care includea desemnarea unui mandatar independent.

Tribunalul a respins totalitatea pretențiilor reclamantei privitoare la abuzurile de poziție dominantă evidențiate de Comisie, precum și cu privire la amenda și la măsurile corective impuse, dar, în schimb, a anulat dispozițiile deciziei cu privire la mandatarul independent.

Mai întâi, cu privire la abuzul constând în refuzul de furniza informațiile privind interoperabilitatea, Tribunalul a înlăturat totalitatea argumentelor expuse de Microsoft care urmăreau să conteste noțiunea și gradul de interoperabilitate reținute de Comisie, precum și coerența măsurii corective impuse. Tribunalul a examinat apoi problema drepturilor de proprietate intelectuală sau a secretelor de afaceri care ar privi protocoalele de comunicație ale Microsoft sau specificațiile acestora. Referindu-se la jurisprudența Curții⁴⁴, Tribunalul a amintit că, numai în împrejurări excepționale, exercitarea dreptului exclusiv de către titularul dreptului de proprietate putea să determine un astfel de abuz, și anume atunci când, în primul rând, refuzul privește un produs sau un serviciu indispensabil pentru exercitarea unei activități date pe o piață vecină, în al doilea rând, când refuzul este de natură să excludă orice concurență efectivă pe această piață vecină, în al treilea rând, când refuzul împiedică apariția unui produs nou pentru care există o cerere potențială a consumatorilor și, în sfârșit, când acest refuz nu este obiectiv justificat.

Analizând dacă aceste împrejurări existau în speță, Tribunalul a apreciat că Comisia nu a săvârșit o eroare manifestă considerând, în primul rând, că, pentru a putea concura în mod viabil cu sistemele de operare Windows pentru servere pentru grupuri de lucru, sistemele de operare concurente trebuiau să fie în măsură să interopereze cu arhitectura de domeniu Windows pe poziție de egalitate cu sistemele Windows, în al doilea rând, că evoluția pieței evidenția un risc de eliminare a concurenței de pe piața sistemelor de operare pentru servere pentru grupuri de lucru și, în al treilea rând, că refuzul imputat Microsoft limita dezvoltarea tehnică în dezavantajul consumatorilor în sensul articolului 82 al doilea paragraf litera (b) CE și că, prin urmare, împrejurarea legată de apariția unui produs nou era prezentă în speță. În sfârșit, Tribunalul a arătat că Microsoft nu a demonstrat existența vreunei justificări obiective a refuzului său de a divulga informațiile privind interoperabilitatea în cauză, nici nu a probat faptul că divulgarea acestor informații ar avea o incidență negativă importantă asupra proiectelor sale de inovație.

În continuare, cu privire la abuzul întemeiat pe vânzarea legată a sistemului de operare Windows pentru PC-uri client și a Windows Media Player, Tribunalul apreciază că analiza Comisiei privind elementele constitutive ale vânzării legate este conformă atât cu articolul

⁴⁴ Hotărârea Curții din 5 octombrie 1988, Volvo, 238/87, Rec., p. 6211; hotărârea Curții din 6 aprilie 1995, RTE și ITP/Comisia, cunoscută sub denumirea „Magill”, C-241/91 P și C-242/91 P, Rec., p. I-743; hotărârea Curții din 26 noiembrie 1998, Bronner, C-7/97, Rec., p. I-7791, precum și hotărârea Curții din 29 aprilie 2004, IMS Health, C-418/01, Rec., p. I-5039.

82 CE, cât și cu jurisprudența⁴⁵, amintind că aceste elemente sunt următoarele: în primul rând, produsul care leagă și produsul legat sunt două produse distincte, în al doilea rând, întreprinderea în cauză deține o poziție dominantă pe piața produsului care leagă, în al treilea rând, această întreprindere nu oferă consumatorilor posibilitatea de a obține produsul care leagă fără produsul legat, și, în al patrulea rând, practica în cauză restrânge concurența.

În sfârșit, în ceea ce privește mecanismul de urmărire care implică desemnarea unui mandatar independent, Tribunalul a apreciat că decizia nu are temei juridic în Regulamentul nr. 17⁴⁶ și excede așadar competențele de care dispune Comisia în materie de investigație și de executare. Tribunalul a apreciat că, prin stabilirea unui astfel de mecanism care conferea mandatului, fără limitare în timp, competențe de acces, în mod independent față de Comisie, la asistența, la informațiile, la documentele, la incintele și la angajații Microsoft, precum și la codul sursă al produselor relevante ale acesteia din urmă și care oferea acestui mandatar posibilitatea de a acționa și din proprie inițiativă sau la cererea unor terți, Comisia a mers dincolo de situația în care își desemnează propriul expert extern pentru a o consilia în cursul unei investigații și a delegat atribuții pe care ea însăși nu le poate exercita. De asemenea, Comisia acționase cu depășirea atribuțiilor sale, punând în sarcina Microsoft costurile legate de mandatar, în condițiile în care nicio dispoziție din Regulamentul nr. 17 nu autoriza Comisia să oblige întreprinderile să suporte costurile efectuate de către aceasta ca urmare a supravegherii executării măsurilor corective.

În ceea ce privește amenda aplicată, Tribunalul a precizat în special că obligația de motivare nu implică nici indicarea cifrelor legate de quantumul amenzilor, nici distincția, la stabilirea quantumului inițial al amenzii, între diferitele abuzuri constatate.

b) Decizii de respingere a plângerilor

În hotărârea *Ufex și alții/Comisia*, citată anterior, Tribunalul amintește că, deși Comisia, în exercitarea puterii sale discreționare, poate decide să claseze fără urmare o plângere pentru lipsă de interes comunitar⁴⁷, aceasta nu poate totuși să procedeze în acest mod numai pentru faptul că astfel de practici au încetat, fără să fi verificat dacă nu persistă anumite efecte anticoncurențiale și, eventual, dacă gravitatea atingerilor aduse concurenței care sunt invocate sau persistența efectelor acestora nu sunt de natură să confere acestei plângeri un interes comunitar. Chiar dacă nu subzistă efecte anticoncurențiale, Comisia rămâne obligată să ia în considerare durata și gravitatea încălcărilor invocate.

Pe de altă parte, în ceea ce privește examinarea unei plângeri care intră în competența partajată a Comisiei și a autorităților naționale, Tribunalul precizează că nici o atitudine

⁴⁵ A se vedea în special hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1991, *Hilti/Comisia*, T-30/89, Rec., p. II-1439, și hotărârea Tribunalului din 6 octombrie 1994, *Tetra Pak/Comisia*, T-83/91, Rec., p. II-755.

⁴⁶ Regulamentul mai sus menționat.

⁴⁷ Cu privire la noțiunea de interes comunitar, a se vedea de asemenea hotărârea Tribunalului din 3 iulie 2007, *Au lys de France/Comisia*, T-458/04, și hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2007, *AEPI/Comisia*, T-229/05 (în recurs, C-425/07 P).

subiectivă a autorităților sau a instanțelor naționale, potrivit căreia Comisia ar fi mai bine plasată pentru a examina această problemă, nici existența unei colaborări între Comisie și o autoritate națională nu sunt de natură să creeze o competență exclusivă a Comisiei sau să anticipeze decizia acesteia cu privire la existența unui interes comunitar. Comisia nu este nici obligată să acorde prioritate unei cauze atunci când o instanță națională a suspendat judecarea acesteia în așteptarea unei decizii din partea sa.

c) Aplicarea articolului 82 CE la subvențiile încrucișate

În hotărârea *Ufex și alții/Comisia*, citată anterior, Tribunalul apreciază că acordarea, de către o întreprindere în poziție dominantă, a unor subvenții încrucișate provenind din sectorul în care deține un monopol legal către activitatea filialei sale deschise concurenței nu constituie în sine un abuz de poziție dominantă, indiferent de politicile urmate în sectorul rezervat și în sectorul deschis concurenței. Într-adevăr, simplul fapt că un drept exclusiv este acordat unei întreprinderi în scopul de a garanta prestarea de către aceasta a unui serviciu de interes economic general nu se opune ca această întreprindere să obțină profit din activitățile care îi sunt rezervate, și nici nu o împiedică să își extindă activitățile în domenii nerezervate. Cu toate acestea, dobândirea unei participații într-o întreprindere și, prin analogie, acordarea de subvenții încrucișate pot ridica probleme din punctul de vedere al regulilor comunitare de concurență în cazul în care fondurile utilizate de către întreprinderea care deține un monopol rezultă din prețuri excesive sau discriminatorii sau din alte practici abuzive pe piața rezervată. În consecință, o subfacturare a prestării serviciilor sale către filiala sa de către o întreprindere în poziție dominantă nu constituie în mod necesar un obstacol pentru concurenți atunci când filiala utilizează aceste subvenții pentru a obține un profit important sau pentru a plăti dividende substanțiale. Același este situația în cazul în care această filială își aliniază prețurile la cele ale concurenților săi și în cazul în care obține un profit foarte important, atât timp cât un astfel de comportament nu are influență asupra alegerii furnizorului de către client.

d) Exploatare abuzivă a unei poziții dominante

În hotărârea *Duales System Deutschland/Comisia (Der Grüne Punkt)*⁴⁸, Tribunalul apreciază că reprezintă un abuz de poziție dominantă comportamentul unei întreprinderi care administrează un sistem de colectare și de recuperare a ambalajelor care se extinde la ansamblul teritoriului, constând în a impune întreprinderilor care apelează la sistemul său plata unei redevențe pentru totalitatea ambalajelor comercializate în Germania cu logoul său, atunci când aceste întreprinderi demonstrează că nu recurg la acest sistem pentru o parte sau pentru totalitatea acestor ambalaje. Cu toate acestea, nu se exclude posibilitatea ca această întreprindere să primească o redevență adecvată pentru simpla utilizare a mărcii, în ipoteza în care se demonstrează că ambalajul care poartă logoul său a fost returnat și recuperat de un alt sistem. Într-adevăr, aplicarea acestui logo corespunde unei prestații în măsura în care semnaleză consumatorului că sistemul este pus la dispoziția sa.

⁴⁸ Hotărârea Tribunalului din 24 mai 2007, T-151/01 (în recurs, C-385/07 P).

e) Prețuri de ruinare

Întemeindu-se pe hotărârea *AKZO/Comisia*⁴⁹, în hotărârea *France Télécom/Comisia*⁵⁰, Tribunalul amintește că există două metode de analiză diferite atunci când este vorba de a verifica dacă o întreprindere a practicat prețuri de ruinare. Prețurile inferioare mediei costurilor variabile, practicate de o întreprindere care deține o poziție dominantă, sunt considerate *per se* abuzive, deoarece singurul interes pe care îl poate avea întreprinderea atunci când practică asemenea prețuri este de a-și elimina concurenții, în timp ce prețurile inferioare mediei costurilor totale, dar superioare mediei costurilor variabile sunt abuzive atunci când sunt stabilite în cadrul unui plan având ca scop eliminarea unui concurent. Această intenție de eliminare trebuie dovedită pe baza unor indicii serioase și coerente, fără să fie cerută o demonstrare a efectelor concrete ale practicilor în cauză.

În această privință, veniturile și costurile ulterioare încălcării nu ar putea fi luate în considerare la evaluarea nivelului de acoperire a costurilor în perioada vizată. Într-adevăr, articolul 82 CE vizează poziția deținută pe piața comună de întreprinderea respectivă în momentul în care aceasta a săvârșit încălcarea. Nu este totuși necesar să se stabilească, drept dovadă suplimentară, că întreprinderea în cauză avea o șansă reală de a-și recupera pierderile.

În plus, Tribunalul apreciază că nu s-ar putea afirma că dreptul unei întreprinderi dominante de a se alinia la prețurile concurenței este absolut, mai ales atunci când acest drept ar conduce la justificarea aplicării unor prețuri de ruinare interzise de tratat. Dacă o întreprindere în poziție dominantă nu poate fi privată de dreptul de a-și prezerva propriile interese comerciale, atunci când acestea sunt amenințate, și dacă trebuie să i se acorde, într-o măsură rezonabilă, posibilitatea de a acționa în consecință, asemenea comportamente nu pot fi admise atunci când au ca obiect tocmai să întărească această poziție dominantă și să abuzeze de ea.

f) Angajamentele întreprinderii în poziție dominantă

În hotărârea *Alrosa/Comisia*, citată anterior, Tribunalul se pronunță, pentru prima dată, cu privire la legalitatea unei decizii care face obligatorii angajamentele propuse de întreprinderea în poziție dominantă și cu privire la efectele acestei decizii asupra terților.

Tribunalul constată că o astfel de decizie are ca efect încetarea procedurii de constatare și de sancționare a unei încălcări a regulilor de concurență. Prin urmare, nu ar putea fi considerată ca fiind o simplă acceptare, de către Comisie, a unei propuneri formulate în mod liber de un partener de negocieri, ci constituie o măsură obligatorie care pune capăt unei situații de încălcare, cu ocazia căreia Comisia exercită totalitatea prerogativelor pe care i le conferă articolele 81 CE și 82 CE, sub rezerva că prezentarea de propuneri de angajamente de către întreprinderile în cauză o exonerează de a dovedi încălcarea. Conferind obligativitate unui comportament determinat al unui operator față de terți, o

⁴⁹ Hotărârea Curții din 3 iulie 1991, C-62/86, Rec., p. I-3359.

⁵⁰ Hotărârea Tribunalului din 30 ianuarie 2007, T-340/03 (în recurs, C-202/07 P).

decizie adoptată în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003⁵¹ poate produce indirect efecte juridice *erga omnes* pe care întreprinderea în cauză nu ar fi fost în măsură să le creeze singură. Potrivit Tribunalului, Comisia este așadar unicul autor al acestora, din moment ce dă forță obligatorie angajamentelor propuse de întreprindere și își asumă singură răspunderea pentru acestea. Deși Comisia dispune de o marjă de apreciere în ceea ce privește alegerea care îi este oferită de Regulamentul nr. 1/2003 de a face obligatorii angajamentele propuse de întreprinderile în cauză și de a adopta o decizie în temeiul articolului 9 din acesta sau de a urma calea prevăzută la articolul 7 alineatul (1) din acest regulament, care impune constatarea unei încălcări, aceasta trebuie totuși să respecte principiul proporționalității.

În speță, Tribunalul concluzionează că, în ceea ce privește o decizie a Comisiei care impune încetarea unei relații comerciale de lungă durată între două întreprinderi părți la un acord susceptibil să constituie un abuz de poziție dominantă, conexitatea dintre cele două proceduri inițiate de Comisie, în temeiul articolelor 81 CE și 82 CE, precum și faptul că decizia respectivă menționează expres întreprinderea cocontractantă, fără ca aceasta să-i fie totuși destinată, trebuie să conducă la a i se recunoaște acesteia din urmă, pentru procedura considerată în ansamblul său, drepturile acordate unei întreprinderi în cauză în sensul Regulamentului nr. 1/2003, deși, *stricto sensu*, aceasta nu este întreprindere în cauză în procedura referitoare la articolul 82 CE. În consecință, această întreprindere dispune de dreptul de a fi audiată cu privire la angajamentele individuale pe care Comisia intenționează să le facă obligatorii și trebuie să dispună de posibilitatea de a-și exercita pe deplin acest drept.

3. Contribuții în domeniul controlului concentrărilor

În hotărârea *Sun Chemical Group și alții/Comisia*⁵², Tribunalul subliniază că Orientările privind evaluarea concentrărilor orizontale⁵³ nu impun o examinare în toate cazurile a tuturor elementelor pe care acestea le menționează, Comisia dispunând de o putere de apreciere care îi permite să ia sau să nu ia în considerare anumite elemente și nefiind ținută să furnizeze o motivare precisă în ceea ce privește evaluarea unui anumit număr de aspecte ale concentrării care îi par în mod evident nerelevante, ne semnificative sau în mod clar secundare pentru evaluarea concentrării.

În exercitarea controlului jurisdicțional, Tribunalul nu se poate limita doar la luarea în considerare sau la ignorarea de către Comisie a elementelor menționate în orientări ca fiind relevante pentru evaluarea efectelor unei concentrări, ci trebuie să analizeze, de asemenea, dacă eventualele omisiuni ale Comisiei sunt susceptibile să pună sub semnul întrebării concluzia sa.

⁵¹ Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167).

⁵² Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2007, [T-282/06](#).

⁵³ Orientările privind evaluarea concentrărilor orizontale în temeiul regulamentului Consiliului privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (JO 2004, C 31, p. 5).

În plus, în cadrul examinării analizei Comisiei referitoare la existența unor capacități excedentare pe piață, Tribunalul concluzionează că nu este necesar ca, pentru a fi în măsură să descurajeze eventualele comportamente anticoncurențiale ale unei entități rezultate dintr-o concentrare, clienții acesteia să își poată adresa toate comenzile către alți furnizori. Într-adevăr, posibilitatea pe care o au aceștia de a apela la alți furnizori pentru o parte substanțială din cererea lor poate fi considerată ca o amenințare cu pierderi suficient de importante pentru a descuraja entitatea menționată să urmeze o asemenea strategie.

4. Procedura de reprimare a practicilor anticoncurențiale

a) Delimitarea competenței

Regulamentul nr. 1/2003 urmărește în special să implice în mai mare măsură autoritățile naționale de concurență în aplicarea normelor comunitare de concurență și, în acest scop, instituie o rețea de autorități publice care să aplice normele menționate în strânsă cooperare. În această privință, în hotărârile *Télécom/Comisia*, citate anterior, Tribunalul precizează că Regulamentul nr. 1/2003 menține totuși rolul preponderent al Comisiei în cercetarea încălcărilor. Deși articolul 11 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede o regulă generală conform căreia Comisia și autoritățile naționale trebuie să colaboreze strâns, acesta nu obligă Comisia să se abțină de la efectuarea unei inspecții referitoare la o cauză cu care ar fi sesizată în paralel o autoritate națională de concurență. Nu s-ar putea deduce din această dispoziție că, din moment ce o autoritate națională de concurență a început o investigație asupra unor fapte particulare, Comisia se află imediat în imposibilitatea de a cerceta cauza sau de a se interesa în mod preliminar în legătură cu aceasta. Dimpotrivă, din obligația de colaborare dintre Comisie și autoritățile naționale rezultă că aceste două autorități pot lucra în paralel, cel puțin în stadii preliminare ca, de exemplu, investigațiile.

Pe de altă parte, articolul 11 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003 prevede, sub rezerva unei simple consultări a autorității naționale respective, păstrarea de către Comisie a posibilității de a deschide o procedură pentru adoptarea unei decizii, chiar dacă autoritatea menționată cercetează deja cauza. *A fortiori*, Regulamentul nr. 1/2003 nu poate fi interpretat ca interzicând într-un astfel de caz Comisiei să decidă să efectueze o inspecție, care nu constituie decât un act pregătitor pentru cercetarea pe fond a unei cauze și care nu implică declanșarea formală a procedurii.

b) Confidențialitatea comunicărilor între avocați și clienți

În hotărârea *Akzo Nobel Chemicals și Akcros Chemicals/Comisia*, citată anterior, Tribunalul se pronunță asupra domeniului de aplicare al principiului, afirmat de Curte în hotărârea *AM & S/Comisia*⁵⁴, potrivit căruia Comisia trebuie să exercite competențele de inspecție care i-au fost conferite pentru a descoperi încălcările dreptului concurenței, respectând în același timp, în anumite condiții, confidențialitatea comunicărilor între avocați și clienți.

⁵⁴ Hotărârea Curții din 18 mai 1982, 155/79, Rec., p. 1575.

În ceea ce privește procedura care trebuie urmată cu ocazia unui control, Tribunalul apreciază că o întreprindere are dreptul să refuze agenților Comisiei posibilitatea de a consulta, chiar în mod sumar, documente despre care aceasta susține că au un caracter confidențial, cu condiția ca întreprinderea să considere că o asemenea examinare sumară este imposibilă fără dezvăluirea conținutului acestora și cu condiția ca aceasta să ofere o explicație argumentată cu privire la acest lucru. În cazul în care Comisia consideră că elementele prezentate de întreprindere nu sunt de natură să probeze caracterul confidențial al documentelor respective, agenții săi pot plasa o copie a documentului într-un plic sigilat și pot să îl ridice apoi în vederea soluționării ulterioare a dezacordului. Tribunalul apreciază că această procedură permite să se îndepărteze riscurile încălcării principiului protecției confidențialității comunicărilor între avocați și clienți, lăsând în același timp Comisiei posibilitatea de a păstra un anumit control asupra documentelor și evitând riscul dispariției sau manipulării ulterioare a acestor documente.

În ceea ce privește tipurile de documente protejate, Tribunalul stabilește că documente interne ale unei întreprinderi, chiar dacă nu au fost incluse în schimbul de documente cu un avocat sau nu au fost elaborate pentru a fi transmise unui avocat, pot fi totuși protejate prin confidențialitatea comunicărilor între avocați și clienți, dacă au fost întocmite exclusiv în vederea solicitării unei opinii juridice a unui avocat, în cadrul exercitării dreptului la apărare. În schimb, simplul fapt că un document a făcut obiectul discuțiilor cu un avocat nu ar putea fi suficient să îi confere această protecție. Tribunalul precizează în plus că împrejurarea că un document a fost redactat în cadrul unui program de conformare cu dreptul concurenței nu este suficientă pentru protejarea acestui document. Într-adevăr, aceste programe, prin amploarea lor, cuprind responsabilități și includ informații care depășesc în mod frecvent exercitarea dreptului la apărare.

Pe de altă parte, Tribunalul afirmă că, deși este adevărat că recunoașterea specifică a rolului consilierului juridic din întreprindere și protecția confidențialității comunicărilor cu acesta sunt relativ mai răspândite în prezent decât la momentul pronunțării hotărârii AM & S, totuși nu este posibil să se identifice tendințe uniforme, nici vădit majoritare în acest sens în sistemele juridice ale statelor membre. Prin urmare, trebuie menținută opțiunea efectuată de Curte în hotărârea menționată, aceea de a nu include, printre comunicările protejate, comunicările între întreprinderi și consilierii legați de acestea din urmă printr-un raport de muncă.

c) Principiul proporționalității

Hotărârea *CB/Comisia*⁵⁵ aduce precizări în privința condițiilor în care Comisia poate dispune, prin decizie, controale cărora întreprinderile și asociațiile de întreprinderi în cauză sunt obligate să se supună în temeiul articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 [și, în prezent, în temeiul articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003].

Reclamantul, un grup de interes economic de drept francez creat de principalele unități de credit franceze în scopul de a realiza interoperabilitatea sistemelor lor de plată prin

⁵⁵ Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2007, T-266/03.

card bancar, invoca faptul că decizia prin care s-a dispus un control obligatoriu în privința sa încălca principiul proporționalității, de vreme ce un astfel de control nu constituia modalitatea necesară și adecvată pentru a obține informațiile solicitate de către Comisie. Tribunalul respinge acest motiv, reamintind în același timp că alegerea operată de Comisie între diferitele instrumente de care dispune pentru a obține informații nu depinde de factori precum gravitatea particulară a situației, urgența sa extremă sau necesitatea păstrării unei discreții absolute, ci de imperativele unei examinări adecvate a cazului, ținând seama de particularitățile fiecărei cauze. Tribunalul observă că decizia atacată în speță urmărea să adune informații legate de presupusa intenție a anumitor bănci franceze importante de a exclude potențiale intrări pe piața franceză a emiterii cardurilor bancare de plată, precum și cu privire la schimbul de informații comerciale confidențiale pe care Comisia aprecia că poate să le găsească în localurile reclamantului. Având în vedere atât natura informațiilor căutate, cât și rolul pe care aceste bănci îl joacă în structura grupului, Tribunalul apreciază că opțiunea Comisiei nu încălca principiul proporționalității, ținând seama că este dificil de conceput că instituția respectivă ar fi putut intra în posesia acestor informații altfel decât pe calea unei decizii prin care se dispune efectuarea unui control.

d) Publicarea deciziilor Comisiei și prezumția de nevinovăție

În hotărârea *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse/Comisia*, citată anterior, Tribunalul dezvoltă principiile stabilite în hotărârea *Bank Austria Creditanstalt/Comisia*⁵⁶ cu privire la competența Comisiei de a publica deciziile sale și cu privire la protejarea secretului profesional și precizează că aceste noțiuni trebuie să fie interpretate în lumina principiului prezumției de nevinovăție.

Invocând acest din urmă principiu, reclamanta arată că publicarea deciziei peroxizi era nelegală, în măsura în care aceasta cuprindea constatări referitoare la un pretins comportament nelegal din partea sa. În această privință, Tribunalul observă că, deși, potrivit hotărârii *Bank Austria Creditanstalt/Comisia*, citată anterior, nu este necesară nicio protecție specială a interesului unei întreprinderi ca detaliile comportamentului anticoncurențial care îi este reproșat de către Comisie să nu fie divulgate publicului, aplicarea acestei jurisprudențe presupune ca încălcarea constatată să figureze în dispozitivul deciziei, această împrejurare fiind indispensabilă pentru ca întreprinderea respectivă să conteste decizia în justiție. Întrucât decizia peroxizi nu îndeplinește această condiție în privința reclamantei, Tribunalul apreciază că nu sunt legal stabilite și nu pot fi divulgate constatările privitoare la reclamantă. Într-adevăr, o astfel de situație este contrară principiului prezumției de nevinovăție și îl încalcă pe cel al protejării secretului profesional, principii care presupun garantarea respectării reputației și a demnității reclamantei.

⁵⁶ Hotărârea Tribunalului din 30 mai 2006, T-198/03, Rec., p. II-1429.

Ajutoare de stat

1. Norme de fond

a) Elementele constitutive ale unui ajutor de stat

În cursul anului care a trecut, problemele legate de calificarea unor măsuri de ajutoare de stat au făcut obiectul mai multor hotărâri ale Tribunalului. Se va menționa mai ales hotărârea *Olympiaki Aeroporia Ypiresies/Comisia*⁵⁷, în care Tribunalul a anulat în parte o decizie a Comisiei prin care se dispunea în special recuperarea unui ajutor de stat care consta, pentru Republica Elenă, în a fi fost tolerată neplata taxei pe valoarea adăugată (denumită în continuare „TVA”) aplicabile carburanților și pieselor de schimb pentru avioane. Comisia, potrivit Tribunalului, omisese să analizeze dacă această neplată îi conferea un avantaj economic real, care să permită o calificare ca ajutor de stat. Întrucât TVA-ul este neutru în ceea ce privește situația concurențială, în sensul că fie poate fi dedus imediat ca taxă aferentă intrărilor, fie poate fi recuperat într-un timp scurt, singurul avantaj de care ar fi putut beneficia așadar reclamanta ar fi constat într-un avantaj de trezorerie care rezultă din plata temporară a taxei aferente intrărilor. Or, Tribunalul a arătat că, în speță, neplata TVA-ului nu era suficientă în principiu pentru a se prezuma că reclamanta beneficiase de un avantaj în sensul articolului 87 CE.

În hotărârea *Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia*⁵⁸, Tribunalul confirmă decizia Comisiei care constată inexistența unui ajutor de stat ca urmare a absenței unui avantaj selectiv acordat anumitor operatori printr-o măsură națională de reducere a redevențelor datorate de aceștia pentru licențele UMTS (Universal Mobile Telecommunications System) în scopul de a alinia condițiile de acordare a tuturor licențelor. Într-adevăr, pierderea resurselor de stat care rezultă din aceasta nu este suficientă pentru a caracteriza existența unui ajutor de stat, atât timp cât era inevitabilă ca urmare a structurii sistemului, a reglementării comunitare a serviciilor de telecomunicații care se bazează pe egalitatea de tratament între operatori cu privire la atribuirea de licențe și la stabilirea redevențelor. Pe de altă parte, Tribunalul subliniază că, în speță, persoanele interesate nu au beneficiat de avantajul potențial conferit de anterioritatea atribuirii de licențe primilor operatori, ca urmare a întâzierii survenite în punerea în aplicare a rețelei UMTS.

b) Obligația de motivare

În hotărârea *Irlanda și alții/Comisia*⁵⁹, Tribunalul a anulat decizia Comisiei privind exonerarea dreptului de acciză pentru uleiurile minerale folosite drept combustibil pentru producerea de alumina în anumite regiuni din Irlanda, din Franța și din Italia, invocând din oficiu o lipsă de motivare prin raportare la necalificarea acestei măsuri ca „ajutor existent”, stabilită

⁵⁷ Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, T-68/03.

⁵⁸ Hotărârea Tribunalului din 4 iulie 2007, T-475/04 (în recurs, C-431/07 P).

⁵⁹ Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2007, T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 și T-69/06.

de Regulamentul nr. 659/1999⁶⁰. Potrivit articolului 1 litera (b) punctul (v) din regulamentul menționat, este considerat existent ajutorul pentru care se poate dovedi că, în momentul punerii în aplicare, nu reprezenta un ajutor și că a devenit ajutor ulterior, datorită evoluției pieței comune, chiar fără să fi fost modificat de statul membru. Tribunalul observă că, în conformitate cu prevederile comunitare care reglementează dreptul de acciză, exonerările în litigiu fuseseră autorizate și prorogate prin mai multe decizii ale Consiliului, adoptate la propunerea Comisiei. În aceste împrejurări, Tribunalul apreciază că, atunci când Comisia a exclus considerarea ajutoarelor în cauză ca existente în temeiul prevederii mai sus menționate din Regulamentul nr. 659/1990, în mod neîntemeiat aceasta s-a limitat să afirme că prevederea respectivă nu era aplicabilă în speță.

Hotărârea *Salvat père et fils și alții/Comisia*, citată anterior, a clarificat jurisprudența Tribunalului legată de cerința de motivare a deciziilor Comisiei adoptate cu privire la diferite măsuri considerate de Comisie ca reprezentând un ajutor de stat în temeiul articolului 87 CE. În această hotărâre, Tribunalul a precizat că o examinare a condițiilor de aplicare a articolului 87 CE, efectuată în mod global printr-o decizie a Comisiei, nu poate fi considerată în sine ca fiind contrară obligației de motivare, atât timp cât măsurile în cauză se înscriu în același plan de acțiune.

În schimb, în hotărârea *Département du Loiret/Comisia*⁶¹, Tribunalul a constatat o motivare insuficientă a unei decizii a Comisiei care declară incompatibil cu piața comună un ajutor de stat plătit nelegal unei întreprinderi sub forma unei cesiuni la un preț preferențial a unui teren amenajat. Tribunalul a arătat că această decizie nu cuprindea informațiile necesare asupra modului de calcul al cuantumului ajutorului care trebuia recuperat, în special cu privire la aplicarea unei dobânzi compuse în vederea actualizării valorii inițiale a subvenției.

c) Recuperare

În temeiul jurisprudenței preluate și consacrate la articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999, Comisia este abilitată să adopte o decizie pe baza informațiilor disponibile atunci când aceasta este confruntată cu un stat membru care nu își îndeplinește obligația de colaborare și se abține să furnizeze informațiile solicitate de către aceasta în vederea examinării compatibilității unui ajutor cu piața comună. În hotărârea *MTU Friedrichshafen/Comisia*⁶², Tribunalul a apreciat că, dacă articolul 13 alineatul (1) din regulamentul menționat permite Comisiei, după ce a respectat exigențele procedurale stabilite de această prevedere, să adopte o decizie de constatare a incompatibilității ajutorului pe baza informațiilor disponibile și să ordone statului membru respectiv, dacă este cazul, să recupereze ajutorul de la beneficiar, totuși această prevedere nu îi permite să impună, nici chiar cu titlu solidar, unei anumite întreprinderi o obligație de restituire a unei părți

⁶⁰ Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88 CE] (JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41).

⁶¹ Hotărârea Tribunalului din 29 martie 2007, [T-369/00](#) (în recurs, C-295/07 P).

⁶² Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, [T-196/02](#) (în recurs, C-520/07 P).

determinate din valoarea unui ajutor declarat incompatibil și plătit nelegal, atunci când transferul resurselor de stat de care ar fi beneficiat respectiva întreprindere este ipotetic.

În hotărârea *Scott/Comisia*⁶³, Tribunalul a reamintit că recuperarea unui ajutor nelegal nu are ca obiectiv de a impune o sancțiune neprevăzută de dreptul comunitar, ci de a determina pierderea de către beneficiarul ajutorului a avantajului de care a profitat pe piață față de concurenții săi și de a restabili situația anterioară acordării ajutorului. Prin urmare, Comisia nu ar putea nici să dispună recuperarea unui quantum inferior valorii ajutorului primit, din dorința de a arăta clemență, nici să dispună recuperarea unui quantum superior acestei valori, pentru a-și face cunoscută dezaprobarea cu privire la gravitatea ilegalității.

d) Aplicarea cadrului juridic în timp

În hotărârea *Freistaat Sachsen/Comisia*⁶⁴, Tribunalul a avut de soluționat o acțiune în anulare a unei decizii a Comisiei privind o schemă de ajutoare stabilită de către autoritățile landului Saxonia în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii. Tribunalul reține favorabil argumentarea reclamantului, potrivit căreia Comisia ar fi trebuit să examineze schema de ajutor respectivă în raport cu dispozițiile în vigoare la data notificării, și nu cu cele intrate în vigoare după această dată. Subliniind de asemenea și caracterul complet al notificării inițiale a ajutorului, efectuată anterior datei de intrare în vigoare a celui din urmă regulament, Tribunalul evidențiază că aplicarea unei noi norme referitoare la compatibilitatea ajutoarelor de stat la un ajutor notificat înainte de intrarea în vigoare a acesteia nu este admisibilă decât dacă rezultă din formularea, din scopul sau din sensul noii reglementări că este de natură a se aplica în mod retroactiv și, după caz, dacă încrederea legitimă a celor în cauză este respectată în mod corespunzător.

2. Norme procedurale

În hotărârea *Scott/Comisia*, citată anterior, Tribunalul precizează că, deși nicio dispoziție din procedura de control al ajutorului de stat reglementată de articolul 88 CE nu rezervă o poziție privilegiată beneficiarului ajutorului între celelalte părți interesate, iar acesta nu are statut de parte în cadrul acestei proceduri, Comisia, ținând seama de obligația sa de a examina în mod diligent și imparțial dosarul, poate să fie obligată, în anumite împrejurări, să aibă în vedere observațiile beneficiarului, prezentate după expirarea termenului acordat persoanelor interesate prin decizia de deschidere a procedurii oficiale de investigare.

În această hotărâre, Tribunalul precizează de asemenea jurisprudența sa, potrivit căreia legalitatea unei decizii a Comisiei în materie de ajutor de stat se evaluează în funcție de elementele de informație de care Comisia putea dispune la momentul adoptării deciziei, astfel încât reclamantul nu poate să se prevaleze de argumente de fapt necunoscute Comisiei și nesemnificate în cursul acestei proceduri oficiale de investigare. Tribunalul precizează că nu reiese din jurisprudența citată faptul că probele prezentate de către beneficiarul unui ajutor

⁶³ Hotărârea Tribunalului din 29 martie 2007, [T-366/00](#) (în recurs, C-290/07 P).

⁶⁴ Hotărârea Tribunalului din 3 mai 2007, [T-357/02](#) (în recurs, C-334/07 P).

În cadrul unei acțiuni în anulare nu pot fi luate în considerare în vederea aprecierii legalității deciziei, cu condiția să fi fost valabil prezentate Comisiei în cursul procedurii administrative, anterior adoptării deciziei și ca această instituție să le fi exclus pentru motive nejustificate.

În cauza în care s-a pronunțat hotărârea *Tirrenia di Navigazione și alții/Comisia*⁶⁵, reclamantele solicitau anularea deciziei Comisiei de deschidere a procedurii oficiale de investigare cu privire la un ajutor de stat acordat unor întreprinderi italiene de navigație. Întrucât principalele probleme de fond au fost deja soluționate de către Curte într-o cauză conexă⁶⁶, Tribunalul arată că îi revine sarcina de a verifica dacă soluția reținută de către Curte se poate transpune în speță, în măsura în care argumentele prezentate de reclamante diferă de cele la care a răspuns deja Curtea și atât timp cât reclamantele din acțiunea de pe rolul Tribunalului nu avuseseră posibilitatea de a-și expune punctul de vedere în fața Curții, nefiind prevăzută intervenția particularilor în fața acestei instanțe.

Pe de altă parte, întemeindu-se pe jurisprudența Curții cu privire la domeniul de aplicare al interdicției de a statua *ultra petita*⁶⁷, Tribunalul apreciază că, în situația în care instituția pârâtă omite să invoce un argument juridic a cărui menționare ar fi probat liceiitatea actului atacat, revine instanței comunitare sarcina de a ține seama de un astfel de argument juridic, în scopul de a evita anularea unui act licit. În consecință, Tribunalul se întemeiază, din proprie inițiativă, pe considerentul potrivit căruia terții interesați nu pot obține anularea deciziei pe baza unor elemente care nu au fost prezentate Comisiei de către autoritățile naționale în stadiul procedurii de examinare preliminară și respinge acțiunea.

Expirarea Tratatului CECO

O serie de hotărâri⁶⁸ pronunțate în acest an au clarificat consecințele expirării Tratatului CECO asupra competenței Comisiei de a constata încălcările normelor de concurență în sectoarele care au fost reglementate de tratatul respectiv.

Tribunalul arată că succedarea cadrului juridic al Tratatului CECO de către cel al Tratatului CE se înscrie în contextul continuității ordinii juridice comunitare și a obiectivelor sale, care impune Comunității Europene să asigure respectarea drepturilor și a obligațiilor născute sub imperiul Tratatului CECO. Astfel, urmărirea obiectivului de concurență nedegradată în sectoarele aparținând inițial pieței comune a cărbunelui și oțelului nu este întreruptă de expirarea Tratatului CECO, acest obiectiv fiind urmărit în egală măsură în cadrul Tratatului CE. Cu alte cuvinte, sectoarele care erau reglementate anterior de Tratatul CECO – *lex specialis* – au intrat automat, începând cu 24 iulie 2002, în domeniul de aplicare al Tratatului CE – *lex generalis*.

⁶⁵ Hotărârea Tribunalului din 20 iunie 2007, T-246/99.

⁶⁶ Hotărârile Curții din 9 octombrie 2001 și din 10 mai 2005, Italia/Comisia, C-400/99, Rec., p. I-7303 și, respectiv, Rec., p. I-3657.

⁶⁷ Ordonanța Curții din 13 iunie 2006, Mancini/Comisia, C-172/05 P.

⁶⁸ Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, González y Díez/Comisia, T-25/04, și hotărârea Tribunalului din 25 octombrie 2007, SP și alții/Comisia, T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 și T-98/03. Aspectele soluționate în această din urmă hotărâre fac de asemenea obiectul hotărârilor pronunțate în aceeași zi, Riva Acciaio/Comisia, T-45/03, Feralpi Siderurgica/Comisia, T-77/03, și Ferriere Nord/Comisia, T-94/03.

Cu toate acestea, Tribunalul precizează că, în cadrul fiecărui tratat, instituțiile sunt competente pentru a exercita doar puterile care le-au fost atribuite de acest tratat. În schimb, principiile care reglementează succesiunea normelor în timp pot conduce la aplicarea unor dispoziții materiale care nu mai sunt în vigoare la data adoptării unui act de către o instituție comunitară.

În aplicarea acestor principii, în hotărârea *SP și alții/Comisia*, Tribunalul anulează decizia pe care Comisia o adoptase, după expirarea Tratatului CECO, în temeiul articolului 65 alineatele (4) și (5) CO, și nu al prevederilor corespunzătoare din Regulamentul nr. 17⁶⁹, pentru a constata o încălcare a articolului 65 alineatul (1) CO, săvârșită de mai mulți producători italieni de fier-beton și prin care s-a aplicat o amendă întreprinderilor în cauză.

În schimb, în hotărârea *González y Díez/Comisia*, Tribunalul apreciază că, după expirarea Tratatului CECO, Comisia a adoptat în mod temeinic o decizie legată de ajutoare de stat acordate în domenii care intră în sfera de aplicare a tratatului respectiv, întemeindu-se pe articolul 88 alineatul (2) CE, cu privire la situații survenite anterior expirării Tratatului CECO. Cu toate acestea, în ceea ce privește normele de fond, Tribunalul reține că, în mod netemeinic, Comisia a examinat ajutoarele în litigiu prin raportare la un regulament adoptat în cadrul Tratatului CE.

Marca comunitară

Deciziile pronunțate în cadrul Regulamentului nr. 40/94⁷⁰ au reprezentat și în acest an un număr important (128) de cauze soluționate, procentajul acestor litigii fiind în prezent de 32 % din numărul total.

1. Motive absolute ale refuzului de înregistrare

Dintr-un număr total de 68 de hotărâri prin care s-au soluționat cauze legate de motive absolute de înregistrare, Tribunalul a pronunțat trei hotărâri de anulare⁷¹. În prima hotărâre, *Kustom Musical Amplification/OAPI (Forma unei chitare)*, acesta a constatat o încălcare a dreptului de a fi ascultat și a obligației de motivare, întrucât site-urile internet care au permis Oficiului pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (denumit în continuare „OAPI”) să respingă marca a cărei înregistrare a fost solicitată nu puteau fi consultate la adresele pe care OAPI le-a comunicat solicitantului înainte de a adopta decizia sa.

În hotărârea *IVG Immobilien/OAPI (I)*, Tribunalul a cenzurat caracterul insuficient al analizei care a determinat OAPI să refuze înregistrarea, pentru mai multe servicii financiare și imobiliare, a unui semn figurativ reprezentat de litera „i”. Tribunalul a considerat în special că,

⁶⁹ Regulamentul mai sus menționat.

⁷⁰ Regulamentul (CE) nr. 40/94 al Consiliului din 20 decembrie 1993 privind marca comunitară (JO L 11, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 146).

⁷¹ Hotărârea Tribunalului din 7 februarie 2007, *Kustom Musical Amplification/OAPI (Forma unei chitare)*, T-317/05; hotărârea Tribunalului din 13 iunie 2007, *IVG Immobilien/OAPI (I)*, T-441/05, și hotărârea Tribunalului din 10 octombrie 2007, *Bang & Olufsen/OAPI (Forma unui difuzor)*, T-460/05.

în loc să se întemeieze pe caracterul banal al semnului în cauză, OAPI ar fi trebuit să examineze împrejurarea dacă acest semn era, în mod concret, susceptibil să distingă, în mintea publicului de destinație, serviciile furnizate de către solicitantul mărcii de cele ale concurenților săi.

În sfârșit, în hotărârea *Bang & Olufsen/OAPI (Forma unui difuzor)*, Tribunalul constată că, având în vedere în special examinarea deosebit de atentă la care recurg consumatorii cu ocazia achiziționării unui bun cu caracter durabil și tehnologic, forma unui difuzor poate să fie înregistrată ca marcă tridimensională, ținând seama totodată de rezultatul estetic de ansamblu. În plus, acesta precizează că, deși existența caracteristicilor speciale sau originale nu constituie o condiție *sine qua non* a înregistrării, nu este mai puțin adevărat că prezența acestora poate conferi unei mărci gradul necesar de distinctivitate de care aceasta ar fi altfel lipsită.

În schimb, în hotărârea *Neumann/OAPI (Forma unui cap de microfon)*⁷², Tribunalul confirmă refuzul OAPI de a înregistra ca marcă comunitară forma unui cap de microfon. Într-adevăr, deși, după toate aparențele, consumatorul mediu al produselor vizate este atent la diferitele detalii tehnice sau estetice ale acestora, aceasta nu presupune, în mod automat, că va percepe aceste detalii ca având funcția unei mărci. Pe de altă parte, nu poate să decurgă niciun caracter distinctiv din faptul că întreprinderile concurente au fost constrânse să renunțe la a produce sau la a comercializa produse cu o formă similară.

2. Motive relative ale refuzului de înregistrare

a) Caracterul complementar al produselor

În hotărârea *El Corte Inglés/OAPI – Bolaños Sabri (PiraÑAM diseño original Juan Bolaños)*⁷³, Tribunalul anulează decizia OAPI prin care se reținuse că nu există similitudine între, pe de o parte, îmbrăcăminte, încălțăminte și pălării și, pe de altă parte, produse din piele precum geți, portmonee și portofele. Într-adevăr, aprecierea caracterului complementar al acestor produse trebuie să țină seama de faptul că acestea pot îndeplini o funcție estetică comună și pot contribui, împreună, la imaginea exterioară a consumatorilor. Perceperea legăturilor care unesc produsele în cauză trebuie așadar evaluată în lumina unei eventuale cerințe de coordonare a diferitelor componente ale acestei imagini exterioare cu ocazia creării sau achiziționării acestor produse. Această percepție poate să determine convingerea că răspunderea fabricării lor revine aceleiași întreprinderi.

Cu privire la același punct, în alte două hotărâri s-a apreciat că gradul de complementaritate între pahare de vin, carafe și decantoare, pe de o parte, și vin, pe de altă parte, nu este suficient pentru a admite existența unei similitudini a produselor în cauză și, respectiv, că diferența vădită între produse de parfumerie și produse din piele nu poate fi repusă în discuție pentru considerente legate de eventuala complementaritate estetică a acestora⁷⁴.

⁷² Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, *Neumann/OAPI (Forma unui cap de microfon)*, [T-358/04](#).

⁷³ Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 2007, [T-443/05](#).

⁷⁴ Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 2007, *Mülhens/OAPI – Conceria Toska (TOSKA)*, [T-263/03](#). Aceeași analiză se regăsește în hotărârile Tribunalului din 11 iulie 2007, *Mülhens/OAPI – Cara (TOSKA LEATHER)*, [T-28/04](#), și *Mülhens/OAPI – Minoronzoni (TOSCA BLU)*, [T-150/04](#).

b) Opoziții întemeiate pe semne, altele decât mărci anterioare

Articolul 8 alineatul (4) din Regulamentul nr. 40/94 permite formularea unei opoziții împotriva unei înregistrări a unei mărci comunitare prin invocarea unui alt semn decât o marcă anterioară. Cu ocazia contenciosului între societatea cehă Budějovický Budvar și societatea americană Anheuser-Busch cu privire la mărcile comunitare BUDWEISER și BUD, Tribunalul a precizat incidența drepturilor conferite de această dispoziție⁷⁵. S-a constatat că Budějovický Budvar, care înregistrase anterior în Franța, în temeiul Aranjamentului de la Lisabona privind protecția denumirilor de origine, denumiri de origine pentru bere, nu putea să se prevaleze de acestea pentru a se opune cererilor formulate de Anheuser-Busch privitoare la produse identice sau similare. Într-adevăr, dreptul francez, deși extinde protecția prevăzută de Aranjamentul de la Lisabona la cazurile în care produsele nu sunt similare, impune totuși ca utilizarea de către un terț a semnelor în litigiu să fie susceptibilă de a deturna sau de a diminua notorietatea respectivei denumiri de origine în Franța, ceea ce Budějovický Budvar nu a demonstrat.

c) Renumele mărcii anterioare

Potrivit articolului 8 alineatul (5) din Regulamentul nr. 40/94, titularul unei mărci anterioare care este de notorietate are dreptul de a formula o opoziție împotriva cererii de înregistrare a unei mărci similare sau identice, chiar dacă aceasta din urmă nu privește decât produse sau servicii diferite de cele acoperite de marca anterioară.

În hotărârea *Sigla/OAPI – Elleni Holding (VIPS)*⁷⁶, trebuia stabilit dacă renumele unei mărci verbale VIPS, care privea în special lanțuri de restaurante cu servire rapidă, putea împiedica înregistrarea aceleiași mărci, printre altele, pentru servicii de programe de calculator destinate hotelurilor sau restaurantelor. Tribunalul a precizat că riscul ca marca solicitată să obțină un profit necuvenit din renumele sau din caracterul distinctiv al mărcii anterioare intervine în cazul în care consumatorul, fără să confunde neapărat originea comercială a produsului sau a serviciului respectiv, este atras de marca solicitată și va cumpăra produsul sau serviciul la care ea se referă, pe motiv că acestea poartă respectiva marcă, identică cu marca anterioară renumită sau similară. Această apreciere este așadar diferită de cea care urmărește să aprecieze existența unui risc de confuzie cu privire la originea comercială a produsului sau a serviciului în cauză. Întrucât condițiile necesare nu au fost îndeplinite, Tribunalul a respins acest motiv.

În schimb, în cauza *Aktieselskabet af 21. november 2001/OAPI – TDK Kabushiki Kaisha (TDK)*⁷⁷, Tribunalul a apreciat că faptul că marca anterioară TDK, care desemna aparate de înregistrare a sunetului și a imaginilor, avea un pronunțat caracter distinctiv, justificat

⁷⁵ Hotărârile Tribunalului din 12 iunie 2007, Budějovický Budvar și Anheuser-Busch/OAPI (AB GENUINE Budweiser KING OF BEERS), T-57/04 și T-71/04; Budějovický Budvar/OAPI – Anheuser-Busch (BUDWEISER), T-53/04-T-56/04, T-58/04 și T-59/04, și Budějovický Budvar/OAPI – Anheuser-Busch (BUD), T-60/04-T-64/04.

⁷⁶ Hotărârea Tribunalului din 22 martie 2007, T-215/03.

⁷⁷ Hotărârea Tribunalului din 6 februarie 2007, T-477/04 (în recurs, C-197/07 P).

prin renumele său, permitea titularului său să se opună în mod util înregistrării aceleiași mărci pentru îmbrăcăminte de sport. Într-adevăr, întrucât marca anterioară a fost utilizată pentru activități de sponsorizare, în special în domeniul sportiv, exista un risc viitor real ca marca solicitată să obțină un profit necuvenit din renumele mărcii anterioare. Pe de altă parte, hotărârea *Antartica/OAPI – Nasdaq Stock Market (nasdaq)*⁷⁸ a precizat că proba acestui risc poate să fie stabilită în special pe baza deducțiilor logice care rezultă dintr-o analiză a probabilităților și ținând seama de practicile uzuale în sectorul comercial relevant, precum și de orice alte împrejurări ale speței.

3. Proceduri de declarare a nulității

Potrivit articolelor 51 și următoarele din Regulamentul nr. 40/94, OAPI poate fi sesizat cu cereri de declarare a nulității mărcilor comunitare care au fost deja înregistrate. În privința celor trei acțiuni în materie, examinate în cursul perioadei de referință, Tribunalul a pronunțat două hotărâri de anulare⁷⁹ și a amintit, în cuprinsul uneia dintre acestea [hotărârea *La Perla/OAPI – Worldgem Brands (NIMEI LA PERLA MODERN CLASSIC)*], că aplicarea articolului 8 alineatul (5) din Regulamentul nr. 40/94 nu impune existența unui risc de confuzie.

În cea de a doua hotărâre de anulare [hotărârea *Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano/OAPI – Biraghi (GRANA BIRAGHI)*] s-a pus problema de a ști dacă protecția pe care Regulamentul nr. 2081/92⁸⁰ o conferă denumirii de origine protejate (denumită în continuare „DOP”) „grana padano” justifică anularea mărcii GRANA BIRAGHI. După ce a amintit că aplicarea Regulamentului nr. 40/94 nu trebuie să aducă atingere protecției acordate DOP, Tribunalul apreciază că OAPI este obligat să refuze sau să declare nulă orice marcă ce reia o denumire înregistrată referitoare la produsele care nu sunt acoperite de înregistrare sau care utilizează abuziv, imită sau evocă o DOP. În acest scop, OAPI trebuie să efectueze o analiză detaliată și să verifice dacă marca solicitată nu cuprinde o componentă generică a unei DOP. Această verificare trebuie să se întemeieze pe indicii de ordin juridic, economic, tehnic, istoric, cultural și social, pe legislațiile naționale și comunitare relevante, precum și pe percepția pe care consumatorul mediu o are asupra denumirii (care rezultă eventual din sondaje). În speță, Tribunalul apreciază că în mod greșit camera de recurs considerase că denumirea „grana” este generică și că existența DOP „grana padano” nu împiedică înregistrarea mărcii GRANA BIRAGHI.

⁷⁸ Hotărârea Tribunalului din 10 mai 2007, [T-47/06](#) (în recurs, C-320/07 P).

⁷⁹ Hotărârea Tribunalului din 16 mai 2007, *La Perla/OAPI – Worldgem Brands (NIMEI LA PERLA MODERN CLASSIC)*, [T-137/05](#), și hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, *Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano/OAPI – Biraghi (GRANA BIRAGHI)*, [T-291/03](#).

⁸⁰ Regulamentul (CEE) nr. 2081/92 al Consiliului din 14 iulie 1992 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare (JO L 208, p. 1).

4. Aspecte de formă și de procedură

a) Procedura care s-a aflat pe rolul diviziei de opoziție

Tribunalul a apreciat că o opoziție care se limita să indice că se întemeiază pe un risc de confuzie era conformă cu cerințele de formă, această mențiune fiind suficientă pentru ca OAPI și solicitanta să afle pe ce motiv este întemeiată opoziția⁸¹. De asemenea, Tribunalul a precizat că data de primire de către OAPI a unui fax incomplet al unui act de opoziție este luată în considerare pentru respectarea termenului de opoziție, în ipoteza în care oponentul, din propria sa inițiativă, transmite OAPI, în mod diligent, o versiune completă a actului menționat⁸².

Cu privire la examinarea temeiniciei opozițiilor, Tribunalul precizează că o divizie de opoziție trebuie să efectueze o astfel de examinare chiar și în cazul în care motivarea actului introductiv se limitează la simpla mențiune „Risc de confuzie”, iar explicația motivelor opoziției nu poate fi luată în considerare întrucât aceasta este depusă într-o altă limbă decât limba de procedură. Într-adevăr, lipsa traducerii nu determină respingerea opoziției ca neîntemeiată. Cu toate acestea, examinarea trebuie să țină seama numai de informațiile cuprinse în cererea de înregistrare a mărcii, în înregistrarea mărcii anterioare și în partea actului de opoziție redactată în limba de procedură⁸³. Pe de altă parte, Tribunalul arată că divizia de opoziție nu este obligată să fixeze un termen pentru ca partea interesată să îndrepte această neregularitate. Divizia respectivă are așadar dreptul de a refuza să ia în considerare elementele de probă pe care oponentul nu le-a depus în timp util în limba adecvată⁸⁴.

b) Continuitatea funcțională

În cursul perioadei de referință, Tribunalul a anulat trei decizii ale camerelor de recurs care refuzaseră să ia în considerare fapte și dovezi pe care părțile nu le furnizaseră în timp util diviziilor de opoziție⁸⁵. Urmând orientările jurisprudenței recente a Curții⁸⁶, Tribunalul a apreciat că, deși este adevărat că o parte nu are un drept necondiționat ca faptele și probele pe care le prezintă tardiv să fie examinate de către camera de recurs, nu este mai puțin adevărat că aceasta, în afară de cazul în care se prevede altfel, dispune de o marjă de apreciere în a hotărî dacă elementele respective trebuie sau nu să fie luate în considerare

⁸¹ Hotărârea Tribunalului din 16 ianuarie 2007, Calvo Growers/OAPI – Calvo Sanz (Calvo), [T-53/05](#).

⁸² Hotărârea Tribunalului din 15 mai 2007, Black & Decker/OAPI – Atlas Copco (Reprezentarea tridimensională a unui instrument electric galben și negru) și alții, [T-239/05](#), [T-240/05-T-247/05](#), [T-255/05](#), [T-274/05](#) și [T-280/05](#).

⁸³ Hotărârea Calvo, a se vedea nota 81.

⁸⁴ Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 2007, Flex Equipos de Descanso/OAPI – Leggett & Platt (LURA-FLEX), [T-192/04](#).

⁸⁵ Hotărârea Tribunalului LURA-FLEX, nota 84 de mai sus; hotărârea Tribunalului din 4 octombrie 2007, Advance Magazine Publishers/OAPI – Capela & Irmãos (VOGUE), [T-481/04](#), și hotărârea Tribunalului din 6 noiembrie 2007, SAEME/OAPI – Racke (REVIAN's), [T-407/05](#).

⁸⁶ Hotărârea Curții din 13 martie 2007, OAPI/Kaul, C-29/05 P, Rep., p. I-2213.

În decizia pe care este chemată să o pronunțe. De aceea, orice decizie în această privință trebuie să fie motivată corespunzător și să evalueze, pe de o parte, dacă elementele invocate tardiv sunt, la prima vedere, de natură a avea o reală relevanță în ceea ce privește soluționarea opoziției, iar, pe de altă parte, dacă stadiul procedurii în care are loc această prezentare tardivă și circumstanțele acesteia nu se opun luării în considerare a elementelor respective. Pe de altă parte, într-o altă cauză⁸⁷, după ce a constatat că prevederile aplicabile nu lăsa niciun marjă de apreciere camerei de recurs, Tribunalul a confirmat că aceasta din urmă a refuzat în mod întemeiat să țină seama de proba utilizării serioase a mărcii anterioare pe care oponentul a prezentat-o tardiv diviziei de opoziție.

Cu privire la obligația de motivare, Tribunalul subliniază că, în cazul în care o cameră de recurs a confirmat decizia diviziei de opoziție în integralitatea sa, această decizie, precum și motivarea sa fac parte din contextul în care camera de recurs a adoptat decizia sa⁸⁸.

În plus, Tribunalul semnaleză că, în cazul în care o cameră de recurs apreciază ca nefondat motivul relativ de refuz reținut de către o divizie de opoziție, aceasta este obligată să se pronunțe asupra celorlalte motive eventual invocate în fața diviziei de opoziție, chiar dacă aceasta din urmă le-a respins sau nu le-a examinat⁸⁹.

Pe de altă parte, Tribunalul a considerat că faptul că partea care solicită anularea deciziei camerei de recurs de admitere a opoziției împotriva înregistrării mărcii solicitate nu a contestat în fața camerei de recurs similitudinea mărcilor în conflict nu ar putea avea în niciun caz ca efect desesizarea OAPI în ceea ce privește împrejurarea dacă aceste mărci erau similare sau identice. Așadar, o astfel de împrejurare nu ar putea avea în plus ca efect privarea acestei părți de dreptul de a contesta, în limitele cadrului de drept și de fapt al litigiului care s-a aflat pe rolul camerei de recurs, aprecierile acestui organ cu privire la această problemă⁹⁰.

c) Relația dintre motivele absolute și motivele relative de refuz

În hotărârea *Ekabe International/OAPI – Ebro Puleva (OMEGA3)*⁹¹, Tribunalul apreciază că, dacă OAPI, în cadrul unei proceduri de opoziție, ajunge la concluzia că elementul dominant comun al celor două mărci nu are caracter distinctiv, acesta trebuie să redeschidă procedura de examinare a mărcii solicitate și să constate că un astfel de motiv absolut de refuz se opune înregistrării mărcii respective. În speță, acțiunea este așadar respinsă, întrucât reclamantul nu are niciun interes în ceea ce privește anularea unei decizii de respingere a cererii sale de înregistrare pe baza unui motiv relativ de refuz atunci când rezultatul acestei

⁸⁷ Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2007, K & L Ruppert Stiftung/OAPI – Lopes de Almeida Cunha și alții (CORPO livre), T-86/05.

⁸⁸ Hotărârea Tribunalului din 21 noiembrie 2007, Wesergold Getränkeindustrie/OAPI – Lidl Stiftung (VITAL FIT), T-111/06.

⁸⁹ Hotărârea VIPS, nota 76 de mai sus.

⁹⁰ Hotărârea Tribunalului din 18 octombrie 2007, AMS/OAPI – American Medical Systems (AMS Advanced Medical Services), T-425/03 (în recurs, C-565/07 P).

⁹¹ Hotărârea Tribunalului din 18 octombrie 2007, T-28/05.

anulări nu poate fi decât adoptarea de către OAPI a unei noi decizii de respingere a cererii de înregistrare, de această dată pe baza unui motiv absolut de refuz.

d) Posibilitatea de a limita lista produselor vizate de cererea de înregistrare a mărcii

În cursul perioadei de referință, jurisprudența potrivit căreia un reclamant are dreptul de a limita lista produselor vizate de cererea sa de înregistrare a mărcii, cu condiția ca această declarație să poată fi interpretată în sensul că nu mai solicită anularea deciziei de respingere în măsura în care aceasta privește produsele pe care acesta le-a exclus pentru viitor⁹², a înregistrat o dezvoltare, având în vedere că Tribunalul a refuzat în două rânduri să țină seama de limitările solicitate. Pe de o parte, faptul de a limita o cerere de înregistrare a unei mărci care privea inițial microfoane numai la „microfoane de studio și părțile lor componente” a fost considerat susceptibil să modifice obiectul litigiului, având în vedere că publicul pertinent s-ar fi schimbat prin raportare la cel avut în vedere de către camera de recurs⁹³. Pe de altă parte, s-a considerat că o limitare care nu implică retragerea unuia sau mai multor produse din listă, ci modificarea destinației tuturor produselor cuprinse în această listă este susceptibilă să afecteze examinarea mărcii comunitare efectuate de OAPI⁹⁴.

Accesul la documente

În cele trei hotărâri pronunțate în cursul anului 2007 privitoare la Regulamentul nr. 1049/2001⁹⁵, Tribunalul a precizat incidența anumitor excepții de la principiul transparenței, prevăzute de regulamentul menționat în scopul de a proteja, în primul rând, interesul public în cadrul relațiilor internaționale și al politicii financiare, monetare sau economice a Comunității, în al doilea rând, viața privată și integritatea individului, în al treilea rând, procedurile judiciare și, în al patrulea rând, obiectivele activității de anchetă.

În ceea ce privește prima dintre excepțiile menționate, prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a) a treia și a patra liniuță din Regulamentul nr. 1049/2001, hotărârea *WWF European Policy Programme/Consiliul* a stabilit dreptul Consiliului de a refuza reclamantei accesul la o notă interinstituțională privind aspecte legate de conferința ministerială a Organizației Mondiale a Comerțului, care a avut loc la Cancun în septembrie 2003. Într-adevăr, s-a statuat că divulgarea notei menționate ar fi implicat un risc previzibil în mod rațional, iar nu pur ipotetic, de afectare a marjei de negociere a Comunității și a statelor sale membre.

⁹² Hotărârea Tribunalului din 5 martie 2003, Unilever/OAPI (Tabletă ovoidă), [T-194/01](#), Rec., p. II-383, punctul 13.

⁹³ Hotărârea Forma unui cap de microfon, nota 72 de mai sus.

⁹⁴ Hotărârea Tribunalului din 20 noiembrie 2007, Tegometall International/OAPI – Wuppermann (TEK), [T-458/05](#).

⁹⁵ Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei (JO L 145, p. 43, Ediție specială, 01/vol. 3, p. 76). Hotărârea Tribunalului din 25 aprilie 2007, *WWF European Policy Programme/Consiliul*, [T-264/04](#), hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, API/Comisia, [T-36/04](#) (în recurs, C-514/07 P), și hotărârea Tribunalului din 8 noiembrie 2007, *Bavarian Lager/Comisia*, [T-194/04](#).

În hotărârea *Bavarian Lager/Comisia*, Tribunalul a precizat incidența excepției de la dreptul de acces la documente care urmărește să protejeze viața privată și integritatea individului [articolul 4 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1049/2001]. Tribunalul a clarificat raportul dintre Regulamentul nr. 1049/2001, care urmărește să asigure cea mai mare transparență posibilă procesului decizional al autorităților publice, și Regulamentul nr. 45/2001⁹⁶, care urmărește să asigure protecția vieții private a persoanelor în cursul prelucrării datelor cu caracter personal. Sesizată pentru a se pronunța asupra dreptului Comisiei de a nu comunica unei întreprinderi un proces-verbal cuprinzând numele participanților la o reuniune organizată cu câțiva ani mai devreme în cadrul unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, Tribunalul recunoaște că divulgarea datelor personale menționate este, desigur, o „prelucrare de date” în sensul Regulamentului nr. 45/2001, dar adaugă faptul că această prelucrare este licită, întrucât este impusă de cerința de a respecta obligația legală de divulgare stabilită de Regulamentul nr. 1049/2001.

Pe de altă parte, în ceea ce privește Regulamentul nr. 1049/2001, care prevede că solicitantul accesului la un document nu este obligat să își justifice cererea, Tribunalul apreciază că demonstrarea necesității transferului de date, impusă de Regulamentul nr. 45/2001, devine inaplicabilă. Protecția datelor cu caracter personal rămâne totuși garantată prin faptul că Regulamentul nr. 1049/2001 permite refuzul accesului la un document în cazul în care divulgarea sa ar aduce atingere protecției vieții private și integrității persoanelor în cauză. După ce a amintit că niciun motiv de principiu nu permite excluderea activităților profesionale sau comerciale din sfera noțiunii „viață privată”, Tribunalul a afirmat că divulgarea numelui participanților la o reuniune organizată de Comisie nu afectează viața privată a persoanelor în discuție, dat fiind că acestea au exprimat, în cursul reuniunii, poziția entităților pe care le-au reprezentat, și nu pe cea personală. În aceste împrejurări, divulgarea numelor participanților nu impunea acordul prealabil al persoanelor în cauză.

În ceea ce privește excepția de la principiul transparenței care urmărește să protejeze procedurile judiciare [articolul 4 alineatul (2) a doua liniuță din Regulamentul nr. 1049/2001], hotărârea *API/Comisia*, citată anterior, a contribuit la evoluția jurisprudenței referitoare la dreptul de acces la actele de procedură pe care instituțiile le depun la instanțele comunitare.

Sesizat cu o acțiune pe care Association de la presse internationale o formulase împotriva deciziei Comisiei prin care i s-a refuzat accesul la anumite înscrisuri referitoare la mai multe cauze care s-au derulat la Curte sau la Tribunal, acesta din urmă a amintit, mai întâi, obligația Comisiei de a analiza în mod concret conținutul fiecărui document la care este solicitat accesul. Prin urmare, aceasta nu are dreptul de a aprecia, într-o manieră abstractă, că toate memoriile depuse în cauzele în care este parte sunt automat și global acoperite de excepția în cauză. Într-adevăr, posibilitatea de a nu efectua o analiză a conținutului documentelor solicitate este admisă numai atunci când este evidentă aplicarea excepției la integralitatea conținutului acestora. În această privință, Tribunalul observă că, fiind necesar să fie în

⁹⁶ Regulamentul (CE) nr. 45/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2000 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date (JO 2001, L 8, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 30, p. 142).

măsură să își apere poziția la adăpostul oricărei presiuni exterioare, Comisia poate, până la momentul ședinței, să refuze să își divulge memoriile fără să fie obligată să efectueze în prealabil o apreciere concretă a conținutului memoriilor. În schimb, după desfășurarea ședinței, Comisia are obligația de a efectua o apreciere concretă a fiecărui document solicitat.

În ceea ce privește refuzul de acces la memoriile unei cauze deja soluționate, Tribunalul apreciază că excepția privind protecția procedurilor judiciare nu poate fi invocată în mod util, în măsura în care conținutul memoriilor era deja susceptibil să fi fost reprodus în raportul de ședință, dezbătut în cursul unei ședințe publice și reluat în hotărâre.

Pe de altă parte, Tribunalul s-a pronunțat de asemenea asupra incidenței excepției de la principiul transparenței care urmărește să confere protecție obiectivelor activităților de anchetă [articolul 4 alineatul (2) a treia liniuță din Regulamentul nr. 1049/2001] și a apreciat că această excepție nu autorizează Comisia să refuze publicului accesul la documente aferente unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor până în momentul în care statul membru în cauză se conformează hotărârii prin care s-a constatat încălcarea dreptului comunitar.

Prin hotărârea *Bavarian Lager/Comisia*, citată anterior, s-au adus alte precizări cu privire la aceeași excepție. Tribunalul constată că, deși necesitatea de a păstra anonimatul persoanelor care înaintează Comisiei informații referitoare la eventuale încălcări ale dreptului comunitar constituie un obiectiv legitim care poate justifica refuzul de acces total sau chiar parțial la anumite documente, Comisia nu are dreptul de a se pronunța *in abstracto* asupra atingerii pe care divulgarea datelor solicitate ar aduce-o activității sale de anchetă. În schimb, aceasta trebuie să demonstreze că obiectivul acestor activități ar fi fost pus în pericol în mod concret și efectiv prin divulgarea unui document solicitat după mai mulți ani de la încheierea procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în cadrul căreia a fost redactat.

Politica agricolă comună

Prin hotărârea *Ungaria/Comisia*⁹⁷, pronunțată potrivit procedurii accelerate, Tribunalul a anulat Regulamentul nr. 1572/2006⁹⁸ al Comisiei prin care se introduce un nou criteriu de calitate, și anume cel de greutate specifică, ce trebuie îndeplinit pentru porumb, pentru a fi eligibil pentru intervenție din partea organismelor naționale competente care achiziționează, la un preț determinat, porumbul recoltat în Comunitate, conform ofertei, în măsura în care ofertele răspund condițiilor stabilite, în special în ceea ce privește calitatea și cantitatea. Introducerea criteriului de greutate specifică era justificată, conform acestui regulament, ținând seama de noua situație a regimului de intervenție legată în special de depozitarea pe termen lung a anumitor cereale și de efectele acesteia asupra calității produselor.

⁹⁷ Hotărârea Tribunalului din 15 noiembrie 2007, [T-310/06](#).

⁹⁸ Regulamentul (CE) nr. 1572/2006 al Comisiei din 18 octombrie 2006 de modificare a Regulamentului nr. 824/2000 prin care se stabilesc procedurile de preluare a cerealelor de către organismele de intervenție și metodele de analiză pentru determinarea calității cerealelor (JO L 290, p. 29).

În primul rând, Tribunalul observă că, prin introducerea unui nou criteriu cu privire la greutatea specifică a porumbului, cu 12 zile înainte ca regulamentul să devină aplicabil, mai precis într-un moment în care producătorii procedaseră deja la însămânțare și nu mai puteau influența greutatea specifică a recoltei, dispozițiile atacate aveau consecințe asupra investițiilor producătorilor în cauză, în măsura în care acestea schimbaseră fundamental condițiile de intervenție pentru porumb. Întrucât introducerea noului criteriu de greutate specifică nu a fost anunțată agricultorilor vizați în timp util, Comisia a încălcat încrederea legitimă a acestora.

Pe de altă parte, în al doilea rând, Tribunalul observă că, potrivit chiar textului regulamentului menționat, era necesară consolidarea criteriilor de calitate preexistente pentru a proteja produsele de intervenție de degradare și pentru a menține utilizarea lor ulterioară. În schimb, același regulament nu precizează în mod clar și explicit în ce măsură introducerea criteriului de greutate specifică ar viza de asemenea și consolidarea criteriilor de calitate pentru porumb. Observând că argumentul Comisiei, potrivit căruia greutatea specifică ar fi relevantă pentru aprecierea calității porumbului, în măsura în care aceasta ar avea un efect asupra valorii nutritive a porumbului, nu numai că nu este susținut de niciun element de probă, ci este contrazis, în plus, de actele puse la dispoziție de către Comisia însăși, și amintind că nu îi revine obligația de a se substitui părților în administrarea probelor, Tribunalul nu poate decât să constate existența unei erori vădite de apreciere.

II. Contenciosul despăgubirii

Competența Tribunalului

În acest an, Tribunalul a pronunțat trei ordonanțe⁹⁹ care precizează întinderea competenței sale în cadrul contenciosului despăgubirii.

Împrejurarea că dispozițiile coroborate ale articolelor 235 CE și 288 CE conferă competență exclusivă instanței comunitare pentru a se pronunța asupra acțiunilor în repararea unui prejudiciu imputabil Comunităților nu poate să exonereze Tribunalul de obligația de a verifica natura reală a acțiunii cu care a fost sesizat numai pentru motivul că presupusa faptă culpabilă ar aparține instituțiilor comunitare. Astfel, în ordonanța *Sinara Handel/Consiliul și Comisia*, Tribunalul apreciază că nu este competent să soluționeze o cerere de despăgubiri pentru câștigul nerealizat corespunzător sumei plătite, cu scăderea impozitelor, cu titlu de taxe antidumping în decursul perioadei în discuție. Acest prejudiciu trebuie în realitate calificat ca decurgând exclusiv din vărsământul sumei datorate cu titlu de taxe antidumping la plata căreia a fost obligată reclamanta, astfel încât acțiunea reprezintă, în fapt, o cerere de rambursare a taxelor menționate. Or, soluționarea unei asemenea cereri este de competență exclusivă a instanțelor naționale.

⁹⁹ Ordonanțele Tribunalului din 5 februarie 2007, *Sinara Handel/Consiliul și Comisia*, T-91/05, *Commune de Champagne și alții/Consiliul și Comisia*, citată anterior, și ordonanța Tribunalului din 5 septembrie 2007, *Document Security Systems/BCE*, T-295/05.

Cauza în care s-a pronunțat ordonanța *Document Security Systems/BCE* a determinat Tribunalul să aducă precizări cu privire la competența sa de a statua asupra răspunderii Comunității în situația în care fapta ilicită invocată constă în încălcarea unei norme de drept național.

Susținând că este titulară a unui brevet european, validat în nouă state membre, privind elemente de protecție împotriva contrafacerii bancnotelor, reclamanta aprecia că Banca Centrală Europeană (denumită în continuare „BCE”) adusesse atingere drepturilor conferite de acest brevet. Reclamanta solicita Tribunalului să se pronunțe în sensul că BCE încălcase drepturile conferite de brevet și să o oblige la plata de daune-interese pentru încălcarea acestor drepturi. Tribunalul arată că, potrivit Convenției privind eliberarea brevetelor europene, pe de o parte, brevetul european produce același efect juridic ca și un brevet național în fiecare stat, iar, pe de altă parte, orice contrafacere a brevetului european se va judeca conform legislației naționale. Tribunalul deduce din aceasta că acțiunea reclamantei urmărește să reproșeze BCE contrafacerea a nouă brevete naționale, ceea ce nu intră în competența instanțelor comunitare, ci a autorităților naționale.

Deși pretențiile referitoare la despăgubire sunt, desigur, de competența Tribunalului, cererea este totuși respinsă ca fiind în mod vădit nefondată, atât timp cât contrafacerea respectivă nu a fost stabilită de instanțele naționale. Tribunalul adaugă faptul că termenul de prescripție a acțiunii împotriva Comunității nu poate începe să curgă decât la momentul la care reclamanta va fi obținut o constatare de către instanțele naționale competente a existenței unei contrafaceri.

În sfârșit, în cadrul cauzei în care s-a pronunțat ordonanța *Commune de Champagne și alții/Consiliul și Comisia*, citată anterior, Tribunalul subliniază că efectele pretins prejudiciabile pe care un acord internațional între Comunitate și Confederația Elvețiană le produce în privința reclamanților pe teritoriul elvețian rezultă în exclusivitate din împrejurarea că, prin decizia suverană de a semna și de a ratifica respectivul acord, Confederația Elvețiană a consimțit să fie obligată prin acesta și s-a angajat să ia măsurile adecvate care să asigure îndeplinirea obligațiilor care decurg din acest acord. În consecință, eventualul prejudiciu pe care reclamanții l-ar putea suferi pe teritoriul elvețian ca urmare a măsurilor luate de autoritățile elvețiene în executarea acordului nu poate fi considerat imputabil Comunității, astfel încât Tribunalul nu este competent să judece o acțiune care urmărește obținerea reparării acestuia.

Condiții de fond

Potrivit unei jurisprudențe constante, în materia răspunderii Comunității pentru daune cauzate unor particulari printr-o încălcare a dreptului comunitar imputabilă unei instituții sau unui organ comunitar, un drept la reparație este recunoscut atât timp cât sunt întrunite trei condiții, și anume ca norma de drept încălcată să aibă ca obiect conferirea de drepturi particularilor, ca încălcarea să fie suficient de gravă și să existe o legătură directă de cauzalitate între încălcarea obligației care îi incumbă autorului actului și prejudiciul suferit de persoanele vătămate¹⁰⁰.

¹⁰⁰ Hotărârea Curții din 5 martie 1996, *Brasserie du pêcheur și Factortame*, C-46/93 și C-48/93, Rec., p. I-1029.

1. Noțiunea de normă care conferă drepturi particularilor

În hotărârea *Cytimo/Comisia*¹⁰¹, Tribunalul s-a pronunțat în sensul că, în cadrul negocierilor în vederea încheierii unui contract între autoritatea publică comunitară și un ofertant cu ocazia unei proceduri de atribuire a unui contract de achiziție publică, respectarea principiului bunei-credințe și interdicția abuzului de drept reprezintă norme care conferă drepturi particularilor. Pe de altă parte, deși din articolul 101 primul paragraf din Regulamentul nr. 1605/2002¹⁰² decurge faptul că autoritatea contractantă dispune de o foarte mare putere de apreciere în privința renunțării la încheierea contractului și, prin urmare, în privința încetării negocierilor precontractuale, Comisia a încălcat totuși principiul bunei-credințe într-un mod suficient de individualizat și și-a exercitat abuziv dreptul pe care i-l conferă acest regulament de a renunța la atribuirea contractului de achiziție publică, continuând, timp de două luni, negocieri precontractuale despre care cunoștea că sunt sortite eșecului. Tribunalul apreciază astfel că, prin faptul că nu a avertizat imediat reclamanta în legătură cu decizia sa de a renunța la atribuirea contractului, Comisia i-a cauzat pierderea șansei de a închiria imobilul unui terț pentru o perioadă de două luni.

În ceea ce privește normele încălcate de Comisie în cadrul analizelor economice pe care le efectuează pentru controlul concentrărilor, în hotărârea *Schneider Electric/Comisia*¹⁰³, Tribunalul s-a pronunțat în sensul că, deși anumite principii și anumite reguli față de care analiza concurențială este ținută să se conformeze au într-adevăr natura unor norme destinate să confere drepturi persoanelor de drept privat, nu toate normele pe care Comisia trebuie să le respecte în aprecierile sale economice pot fi considerate de la bun început ca având un asemenea caracter. Cu toate acestea, Tribunalul nu s-a pronunțat în speță cu privire la natura normei a cărei încălcare s-a invocat, limitându-se să constate că această încălcare nu putea, prin ea însăși, să fie la originea prejudiciului pretins suferit.

În ceea ce privește încălcarea dreptului la apărare prin faptul că, în comunicarea obiecțiilor, Comisia nu i-a precizat reclamantei că, în lipsa depunerii anumitor măsuri corective, aceasta nu avea nicio șansă de a obține o decizie de declarare a compatibilității operațiunii, Tribunalul, amintind rolul esențial al comunicării obiecțiilor, apreciază că trebuie luate în considerare atât importanța intereselor financiare și mizele de natură industrială inerente unei operațiuni de concentrare de dimensiune comunitară, cât și sfera de aplicare considerabilă a puterilor de control de care dispune Comisia pentru reglementarea concurenței. Tribunalul concluzionează că reclamanta invocă încălcarea unei norme având ca obiect conferirea de drepturi particularilor.

În schimb, în hotărârea *Fédération des industries condimentaires de France și alții/Comisia*¹⁰⁴, Tribunalul consideră că, întrucât au caracterul unei norme de atribuire de competență, articolele 211 CE și 133 CE prezintă o natură instituțională și, prin urmare, nu constituie norme de drept având ca obiect conferirea de drepturi particularilor.

¹⁰¹ Hotărârea Tribunalului din 8 mai 2007, [T-271/04](#).

¹⁰² Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului din 25 iunie 2002 privind Regulamentul financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene (JO L 248, p. 1).

¹⁰³ Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 2007, [T-351/03](#).

¹⁰⁴ Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 2007, [T-90/03](#).

2. Încălcare suficient de gravă

Noțiunea de încălcare suficient de gravă a unei norme care conferă drepturi particularilor a făcut obiectul unor dezvoltări importante în domeniul controlului concentrărilor, cu prilejul cauzei în care s-a pronunțat hotărârea *Schneider Electric/Comisia*, citată anterior.

Întrucât, printr-o primă hotărâre¹⁰⁵, Tribunalul a anulat decizia Comisiei prin care concentrarea dintre Schneider și Legrand a fost declarată incompatibilă cu piața comună, Schneider a formulat o acțiune în despăgubiri pentru a obține repararea prejudiciului suferit ca urmare a nelegalității care afectează decizia menționată.

Tribunalul admite că s-ar putea produce un efect inhibant cu privire la Comisie, contrar interesului general comunitar, dacă noțiunea de încălcare gravă ar fi percepută ca incluzând toate erorile sau comportamentele culpabile care, deși prezintă un grad cert de gravitate, nu sunt străine prin natura sau prin amploarea acestora de comportamentul normal al unei instituții însărcinate să urmărească aplicarea regulilor de concurență, care sunt complexe și supuse unei importante marje de interpretare. Recurgând la o punere în balanță a intereselor în cauză, Tribunalul arată că nu poate fi considerată ca reprezentând o încălcare suficient de gravă a dreptului comunitar neîndeplinirea unei obligații legale care poate fi explicată prin constrângeri obiective ce grevează instituția și pe agenții acesteia. În schimb, poate constitui o astfel de încălcare un comportament care se transpune printr-un act vădit contrar normei juridice și prejudiciabil în mod grav pentru interesele unor terți și care nu și-ar putea găsi nici justificarea, nici explicația în constrângerile specifice care se impun în mod obiectiv serviciului în cadrul unei funcționări normale.

În ceea ce privește deficiențele unei analize economice, Tribunalul subliniază că trebuie ținut seama de faptul că o astfel de analiză implică, în general, atât pe planul factual, cât și pe cel al raționamentului elaborat, enunțuri intelectuale complexe în care pot interveni anumite insuficiențe, ținând seama de restricțiile de termen impuse instituției. Prin urmare, gravitatea unei insuficiențe documentare sau logice nu constituie întotdeauna o circumstanță suficientă pentru angajarea răspunderii comunitare.

În ceea ce privește nerespectarea dreptului la apărare, Tribunalul reține că reprezintă o încălcare vădită și gravă omiterea de către Comisie, în comunicarea obiecțiilor, a unei mențiuni esențiale prin consecințele sale și în dispozitivul deciziei de incompatibilitate. Or, această încălcare a dreptului la apărare nu își poate găsi nici justificarea, nici explicația în constrângerile specifice la care sunt supuse în mod obiectiv serviciile din cadrul Comisiei.

3. Legătura de cauzalitate și contribuția la propriul prejudiciu

În hotărârea *Schneider Electric/Comisia*, citată anterior, Tribunalul a precizat că metoda de analiză a legăturii de cauzalitate trebuie să recurgă la comparația între situația generată, pentru terțul în cauză, prin acțiunea culpabilă și situația care ar rezulta dintr-un comportament al instituției conform cu norma de drept. Atunci când împrejurarea

¹⁰⁵ Hotărârea Tribunalului din 22 octombrie 2002, *Schneider Electric/Comisia*, T-310/01, Rec., p. II-4071.

culpabilă face parte dintr-o decizie având ca efect refuzarea unei autorizații nu se poate prezuma că, în lipsa viciului identificat, solicitantul ar fi beneficiat neîndoielnic de autorizația menționată.

În speță, Tribunalul observă că, în lipsa beneficiului unui drept la recunoașterea compatibilității operațiunii, reclamanta ar fi putut avea totuși o oportunitate serioasă de a obține o decizie favorabilă, atât timp cât nu poate fi exclus ca, prin propuneri de renunțare, aceasta să fi fost în măsură să impună Comisiei să constate, sub amenințarea unei erori de apreciere, compatibilitatea operațiunii. Cu toate acestea, Tribunalul consideră că evaluarea modificării parametrilor economici care neîndoielnic ar fi însoțit o eventuală decizie de compatibilitate este prea incertă pentru a putea face obiectul unei comparații utile cu situația care rezultă din decizia de incompatibilitate. Prin urmare, realizarea acestei șanse este legată de parametri prea aleatorii pentru a putea face obiectul unei cuantificări convingătoare, astfel încât nu există o legătură de cauzalitate suficient de strânsă între nelegalitatea săvârșită și absența unei eventuale decizii de compatibilitate a operațiunii.

În schimb, Tribunalul a apreciat că o astfel de legătură exista între nelegalitatea săvârșită și două tipuri de prejudiciu, și anume: pe de o parte, cheltuielile efectuate de întreprindere pentru a participa la reluarea procedurii de control al operațiunii după hotărârea de anulare, iar, pe de altă parte, reducerea prețului cesiunii pe care reclamanta a trebuit să o consimtă față de dobânditorul activelor Legrand pentru a obține o amânare a cesiunii la o dată la care procedurile jurisdicționale din fața instanței comunitare să nu fie lipsite de obiect înainte de a fi finalizate. Asupra acestui din urmă aspect, Tribunalul subliniază că, din faptul existenței, în cadrul deciziei de incompatibilitate, a două nelegalități care, pentru reclamantă, puteau apărea ca fiind vădite, reclamanta a fost constrânsă, urmărind în mod legitim o decizie legală de pronunțare asupra compatibilității operațiunii, să amâne realizarea efectivă a vânzării Legrand și să consimtă față de dobânditor o reducere a prețului de cesionare față de prețul pe care aceasta l-ar fi obținut în ipoteza unei vânzări ferme intervenite în lipsa unei decizii de incompatibilitate care se evidențiază de la început ca fiind afectată de două vădite nelegalități.

În sfârșit, această hotărâre evidențiază incidența comportamentului reclamantului asupra determinării prejudiciului reparabil, în conformitate cu jurisprudența potrivit căreia, în cazul în care un reclamant a contribuit la realizarea propriului prejudiciu, acesta nu poate solicita despăgubirea acelei părți din prejudiciu de care este responsabil¹⁰⁶. În acest temei, constatând că, ținând seama de amploarea operațiunii de fuziune pusă în aplicare și de consolidarea sensibilă a puterii economice pe care o antrena în beneficiul celor doi actori prezenți preponderent pe piața în cauză, reclamanta nu putea ignora că fuziunea pusă în aplicare risca cel puțin să creeze sau să consolideze o poziție dominantă pe o parte substanțială a pieței comune și că, pe acest temei, va fi interzisă de Comisie, Tribunalul a obligat Comisia să repare numai două treimi din prejudiciul suferit de reclamantă ca urmare a reducerii prețului de cesionare a Legrand.

¹⁰⁶ Hotărârea Curții din 7 noiembrie 1985, Adams/Comisia, 145/83, Rec., p. 3539.

III. Recursuri

Având în vedere că activitățile jurisdicționale ale Tribunalului Funcției Publice au debutat la 12 decembrie 2005, până în prezent, Tribunalul a fost sesizat cu 37 de recursuri, dintre care 27 au fost introduse în 2007. În cursul acestui an, Tribunalul a soluționat șapte dintre aceste cauze¹⁰⁷, dintre care o cauză prin hotărâre de anulare a deciziei atacate.

În această hotărâre, pronunțată în cauza *Parlamentul European/Eistrup*, Tribunalul a anulat ordonanța¹⁰⁸ prin care Tribunalul Funcției Publice respinsese excepția de inadmisibilitate ridicată de Parlamentul European pentru motivul că cererea introductivă, în loc de semnătura olografă a avocatului mandatat de reclamant, nu avea aplicată decât o șampilă care reproduce această semnătură. Tribunalul se pronunță în sensul că, în stadiul actual al dreptului procesual comunitar, semnătura aplicată olograf de către avocat pe originalul cererii introductive este singura modalitate care permite să se garanteze că responsabilitatea întocmirii și conținutului acestui act de procedură este asumată de către o persoană abilitată să reprezinte reclamantul în fața instanțelor comunitare¹⁰⁹.

IV. Cereri de măsuri provizorii

În acest an, Tribunalul a fost sesizat cu 34 de cereri de măsuri provizorii, ceea ce reprezintă o creștere netă față de numărul de cereri (25) introduse în anul 2006. În anul 2007, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii a soluționat 41 de cauze, față de 24 în anul 2006. Au fost încuviințate patru cereri de măsuri provizorii, și anume prin ordonanțele *IMS/Comisia, Du Pont de Nemours (France) și alții/Comisia, Franța/Comisia și Donnici/Parlamentul European*¹¹⁰.

¹⁰⁷ Hotărârea Tribunalului din 23 mai 2007, *Parlamentul European/Eistrup*, [T-223/06 P](#), hotărârea Tribunalului din 5 iulie 2007, *Sanchez Ferriz/Comisia*, [T-247/06 P](#), și hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, *Comisia/Chatziioannidou*, [T-20/07 P](#), ordonanța Tribunalului din 12 iunie 2007, *Comisia/André*, [T-69/07 P](#), ordonanța Tribunalului din 9 iulie 2007, *De Smedt/Comisia*, [T-415/06 P](#), ordonanța Tribunalului din 12 iulie 2007, *Beau/Comisia*, [T-252/06 P](#), și ordonanța Tribunalului din 14 decembrie 2007, *Nijs/Curtea de Conturi*, [T-311/07 P](#).

¹⁰⁸ Ordonanța Tribunalului Funcției Publice din 13 iulie 2006, *Eistrup/Parlamentul European*, F-102/05.

¹⁰⁹ Cu privire la acest aspect, a se vedea de asemenea ordonanța Tribunalului din 17 ianuarie 2007, *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret și Akar/Comisia*, [T-129/06](#).

¹¹⁰ Ordonanța președintelui Tribunalului din 7 iunie 2007, *IMS/Comisia*, [T-346/06 R](#), și ordonanța președintelui Tribunalului din 19 iulie 2007, *Du Pont de Nemours (France) și alții/Comisia*, [T-31/07 R](#), ordonanța judecătorului delegat cu luarea măsurilor provizorii din 28 septembrie 2007, *Franța/Comisia*, [T-257/07 R](#), și ordonanța judecătorului delegat cu luarea măsurilor provizorii din 15 noiembrie 2007, *Donnici/Parlamentul European*, [T-215/07 R](#) [în recurs, C-512/07 P (R)]. Trebuie adăugat că, prin ordonanța din 24 ianuarie 2007, *Scott/Comisia* ([T-366/00 R](#)), președintele a admis *inaudita altera parte* o cerere de suspendare a executării unei decizii care dispunea recuperarea unui ajutor de stat înainte de a constata, prin ordonanța din 30 martie 2007, că nu mai era necesară pronunțarea asupra fondului în această cauză, întrucât Tribunalul anulase, la 29 martie 2007, decizia atacată în cauza principală.

În cauza IMS/Comisia, citată anterior, reclamanta solicita suspendarea executării avizului favorabil pe care Comisia îl pronunțase cu privire la un ordin pe care autoritățile franceze îl notificaseră Comisiei în conformitate cu Directiva 98/37¹¹¹ și care interzicea utilizarea anumitor echipamente tehnice.

Președintele a admis existența unui *fumus boni juris*, arătând în special că, întrucât ordinul francez a fost anulat de Conseil d'État fără ca autoritățile franceze să fi adoptat alte măsuri în același scop, echipamentele tehnice produse de reclamantă trebuiau să fie considerate, la prima vedere, ca fiind în conformitate cu dispozițiile Directivei 98/37. În ceea ce privește urgența, președintele a considerat că executarea avizului atacat era susceptibilă să pună în pericol existența reclamantei, o întreprindere mică, cu împrumuturi importante contractate la bănci, a cărei producție era limitată și specializată. Președintele a subliniat că urgența trebuia cu atât mai mult să fie recunoscută cu cât *fumus boni juris* era deosebit de serios. În cadrul punerii în balanță a diferitelor interese în cauză, președintele a apreciat că, dat fiind că, pentru a emite avizul, Comisiei i-au fost necesari mai mult de cinci ani, suspendarea executării acestuia nu compromitea protecția sănătății și a securității lucrătorilor.

Cauza *Donnici/Parlamentul European*, citată anterior, avea ca obiect o cerere de suspendare a deciziei Parlamentului European de invalidare a mandatului de deputat european al domnului Donnici în favoarea domnului Occhetto, iar aceasta contrar deciziei adoptate de Consiglio di Stato care, în ultimă instanță, confirmase mandatul domnului Donnici.

Judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii a admis existența unui *fumus boni juris* atât timp cât argumentația reclamantului privind neкомпetența Parlamentului European de a adopta decizia atacată prezenta un caracter serios și nu putea fi înlăturată fără o analiză mai aprofundată, care putea fi efectuată numai de instanța de fond. În ceea ce privește urgența, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii a apreciat că, în cazul în care actul atacat ar fi anulat de către instanța de fond, prejudiciul suferit de reclamant, dacă nu se suspenda executarea acestui act, ar fi ireparabil, având în vedere că acesta rămânea în imposibilitatea de a-și exercita mandatul de deputat european. În ceea ce privește balanța intereselor, trebuia avut în vedere și interesul domnului Occhetto ca decizia atacată să fie executată, care implica o continuare a mandatului său. În această situație de egalitate între interesele reclamantului, respectiv cele ale domnului Occhetto, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii a considerat ca determinant, pe de o parte, interesul Republicii Italiene ca legislația sa în materie electorală să fie respectată de către Parlamentul European, iar, pe de altă parte, caracterul solid și serios al motivelor invocate pentru a stabili *fumus boni juris*. În consecință, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii a admis cererea de suspendare.

Având în vedere evoluția cunoștințelor științifice în materie, Comisia a modificat reglementarea comunitară referitoare la formele de encefalopatie spongiformă bovină (EST) prin adoptarea, în anul 2007, a unor dispoziții de creștere a flexibilității măsurilor de sănătate animală. În cauza *Franța/Comisia*, reclamanta a solicitat suspendarea acestor dispoziții pentru motivul că ar încălca principiul precauției.

¹¹¹ Directiva 98/37/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 privind apropierea legislațiilor statelor membre în domeniul echipamentelor tehnice (JO L 207, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 220).

În ceea ce privește condiția legată de *fumus boni juris*, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii a apreciat că aceasta era îndeplinită în măsura în care persistau reale incertitudini științifice privind fiabilitatea testelor prevăzute de noile dispoziții. De asemenea, s-a considerat că și condiția privitoare la urgență a fost îndeplinită, în măsura în care dispozițiile contestate erau susceptibile să crească riscul de a livra pentru consumul uman animale infectate cu o EST. În ceea ce privește punerea în balanță a intereselor în cauză, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii a amintit că trebuie recunoscută prevalența cerințelor legate de protecția sănătății publice în raport cu considerațiile economice și, în consecință, a dispus suspendarea executării.

În ordonanța *Du Pont de Nemours (France) și alții/Comisia*, citată anterior, legată de controlul produselor de uz fitosanitar în temeiul Directivei 91/414¹¹², președintele a fost chemat să se pronunțe asupra a cinci cereri de suspendare a executării unor decizii prin care Comisia limitase sau redusese autorizația de introducere pe piața comunitară a anumitor produse. Președintele a admis cererea de suspendare referitoare la restricțiile de utilizare a flusilazolului.

În ceea ce privește *fumus boni juris*, s-a apreciat că motivele întemeiate pe o încălcare a Directivei 91/414 și a principiului precauției nu erau, la prima vedere, lipsite de orice teme. De asemenea, s-a considerat că și condiția privitoare la urgență a fost îndeplinită. Apreciind că exista un risc serios ca reclamanta să sufere o pierdere ireversibilă a cotelor de piață, desigur susceptibilă să facă obiectul unei compensații financiare ulterioare, președintele a considerat totuși că, în împrejurările speței, gravitatea prejudiciului nu se putea sprijini numai pe valoarea contabilă a fondului de comerț cu care erau realizate cotele de piață și pe pierderea unei astfel de valori pentru întregul grup de întreprinderi, ci trebuia să țină seama de faptul că reclamantele erau prezente pe piață de mai mult de 20 de ani, că beneficiau de autorizații de comercializare a flusilazolului pentru numeroase utilizări în mai multe state membre și că produsele acestora se bucurau de o reputație comercială susceptibilă să fie afectată în mod semnificativ de o interdicție a flusilazolului. Efectuând o punere în balanță a diferitelor interese în cauză, ținând seama în special de faptul că reclamantele se limitau la a solicita menținerea unei situații care exista de numeroși ani și de interesul agricultorilor de a putea dispune de singurul produs eficient împotriva anumitor boli, președintele a acordat suspendarea solicitată.

În schimb, prin ordonanțele *Cheminova și alții/Comisia*¹¹³, *FMC Chemical și alții/Comisia*¹¹⁴ și *Dow AgroSciences și alții/Comisia*¹¹⁵, cele patru cereri de suspendare a deciziilor de interdicție a comercializării anumitor substanțe au fost respinse pentru lipsa urgenței, întrucât prejudiciul pe care aceste decizii riscau să îl producă reclamantelor nu prezenta o gravitate suficientă atât timp cât acesta reprezenta mai puțin de 1 % din cifra lor de afaceri. În această privință, președintele a adăugat că, în realitate, acest procentaj era chiar mai mic, de vreme ce nu era necesar să se ia în considerare prejudiciul invocat de

¹¹² Directiva 91/414/CEE a Consiliului din 15 iulie 1991 privind introducerea pe piață a produselor de uz fitosanitar (JO L 230, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 10, p. 30).

¹¹³ Ordonanța președintelui Tribunalului din 4 decembrie 2007, [T-326/07 R](#).

¹¹⁴ Ordonanțele președintelui Tribunalului din 11 decembrie 2007, [T-349/07 R](#) și [T-350/07 R](#).

¹¹⁵ Ordonanța președintelui Tribunalului din 17 decembrie 2007, [T-367/07 R](#).

părțile din cadrul procedurii măsurilor provizorii care, pe de altă parte, nu au în mod vădit calitate procesuală pentru a introduce o acțiune în anulare pe cale principală, și anume întreprinderile care comercializează produsul, care nu sunt vizate în mod individual de decizia atacată.

